

Recreatiezoning Noordwest Veluwe

Een methodiek en mogelijke uitwerking
gericht op de ontwikkeling van draagvlak

Recreatiezonering Noordwest Veluwe

Een methodiek en mogelijke uitwerking
gericht op de ontwikkeling van draagvlak

Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur
i.s.m. Bureau Arjan Karssen BNO en Atelier des Hollants

In opdracht van de Provincie Gelderland i.s.m. VeluweTeam,
Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Gemeente Ermelo, Ge-
meente Putten en Routebureau Veluwe

Oktober 2020

Inhoudsopgave

Vooraf	7
Inleiding	9
Natuurwaarde als leidraad	11
Noordwest Veluwe in kaart en beeld	15
Methodiek werkateliers	31
Aanbevelingen	35
Uitwerkingslocatie Ermelo-Drie	43
Uitwerkingslocatie Puttenerpoorten	51
Uitwerkingslocatie Beekhuizerzand & Hulshorsterzand	57
Geraadpleegde documenten + disclaimer	64
Bijlagen	66
Colofon	68

Geachte lezer,

Voor u ligt het boekje “Recreatiezonering Noordwest Veluwe – een methodiek en mogelijke uitwerking gericht op de ontwikkeling van draagvlak”. In het boekje is het proces beschreven en de opbrengst gebundeld van de pilot “Operationalisering recreatiezonering Noordwest Veluwe”. Met de oplevering van dit boekje is de pilot afgesloten.

De pilot is door de samenwerkende partijen in de VeluweAlliantie opgezet om te experimenteren met gebiedsgerichte werkateliers. We wilden onderzoeken of deze participatieve werkvorm geschikt is om de concept recreatiezoneringskaart, die voor het Natura2000 deel van de Veluwe in 2021 wordt ingevoerd, te vertalen in concrete maatregelen. Het doel was ook om te experimenteren hoe partijen samen kunnen werken aan de uitwerking van de recreatiezonering. De pilot heeft in het proces van implementatie van de recreatiezonering geen formele status. De ideeën en suggesties van de deelnemers tijdens de werkateliers worden door de terreineigenaren wel meegewogen in het proces om te komen tot maatregelenpakketten, in de periode september 2020 tot mei 2021.

Voor begeleiding van de pilot is een projectgroep opgezet. De samenstelling van deze groep is een afspiegeling van de VeluweAlliantie: een mix van vertegenwoordigers van TBO's, gemeenten, ondernemers provincie en Veluweteam. Voordat het boekje een eigen leven gaat leiden, vinden wij het als begeleidende projectgroep belangrijk om de status en betekenis ervan te duiden:

- o De deelnemers aan de drie werkateliers zijn allemaal op één of andere manier betrokken bij de Veluwe. Zij zijn vanwege hun kennis en netwerk uitgenodigd om deel te nemen.
- o De concrete maatregelen voor de drie uitwerkingslocaties (die weergegeven zijn op pagina's 45 / 63) zijn ideeën die in de werkateliers zijn opgehaald. De ideeën kunnen zeker van waarde zijn bij de toekomstige uitwerking van de recreatiezonering in concrete maatregelen, maar hebben op dit moment geen formele status.

Wij zijn verheugd met het resultaat. Zowel met de inhoudelijke aanbevelingen op de pagina's 37 / 41 als met het proces. De samenwerking in de werkateliers was positief, constructief en vruchtbaar. We zijn dan ook van mening dat het werkatelier als werkvorm zinvol en nuttig is voor verdere uitwerking van de recreatiezonering. Tegelijk vinden we dat de werkateliers op zich onvoldoende zijn om daadwerkelijk begrip en draagvlak te krijgen bij bewoners en bezoekers van de Veluwe voor maatregelen die nodig zijn om de Veluwe ook voor toekomstige generaties te behouden. Hiervoor moeten werkateliers worden ingebed in een groter participatie en communicatie proces, waarin er een duidelijke rol is voor belanghebbenden zoals bewoners, ondernemers en gebruikersgroepen en formele beslissers, zoals gemeenteraden, ledenraden en besturen.

Met vriendelijke groet van het projectteam Pilot Operationalisering recreatiezonering NW Veluwe,

Martin Bons, provincie Gelderland
Machiel Bosch, Natuurmonumenten
Han van den Heuvel, Routebureau Veluwe
Lout van der Hoeven, Veluweteam
Lennard Jasper, Staatbosbeheer
Evert Leusink, Veluweteam
Debby Meijer, provincie Gelderland
Sandra Neven, gemeente Putten
Robert van Vliet, gemeente Ermelo

Excursie tijdens het ochtenddeel van het werkateliers.

Inleiding

Steeds meer mensen genieten van de prachtige natuur op de Veluwe. Dat bezoek heeft een keerzijde. Door een toenemende verstoring van verkeer, recreatie, werkzaamheden en evenementen trekken dieren zich op een steeds kleiner leefgebied terug. Diersoorten die op de grond naar eten zoeken of broeden worden verstoord en kwetsbare planten worden vertrapt. Leefgebieden versnipperen door de aanleg van paden en wegen. Groepen dieren komen zo in de verdrukking, omdat het gebied waar ze voedsel zoeken en broeden steeds kleiner wordt. Het evenwicht tussen natuur en recreatie is op de Veluwe de laatste decennia uit balans geraakt. Daarom werken de provincie, het samenwerkingsverband Veluwe -op-1, gemeenten, grondeigenaren, terreinbeheerders, koepels van gebruikersgroepen en recreatieondernemers gezamenlijk aan een recreatiezonering voor de Veluwe als geheel.

De Noordwestelijke Veluwe loopt voorop in de uitwerking van de recreatiezonering. In 2018 startte de pilot, een jaar later resulteerde dit in een conceptkaart voor de recreatiezonering Noordwest Veluwe. Het principe van de zoneringskaart is gebaseerd op de recreatiezonering in de Peelvenen, een natuurgebied van Staatsbosbeheer op de grens van Noord-Brabant en Limburg. De zoneringskaart gaat uit van een viertal zones, variërend van intensief recreatief gebruik aan de randen tot extensiever recreatief gebruik binnen het natuurgebied zelf. Dit principe is vertaald naar de Noordwestelijke Veluwe. De pilot heeft twee doelen; het toetsen van de zoneringskaart en het uitvinden van een methodiek voor het creëren van draagvlak en betrokkenheid. Daartoe zijn in 2020 een drietal werkateliers georganiseerd met stakeholders uit het gebied. Landschapsarchitect Peter de Ruyter heeft - in samenwerking met ontwerper Arjan Karssen - deze werkateliers begeleid. Met het uittesten van de methodiek van de werkateliers wordt de pilotfase op de Noordwest Veluwe afgesloten.

In dit boekje vindt u een beschrijving van de methodiek van de werkateliers én een inhoudelijk verslag van de drie dagen in respectievelijk de omgeving van Ermelo-Drie, Putten (Puttnerpoorten) en het Beekhuizer- en Hulshorsterzand. De werkateliers kenmerkten zich door een energieke en constructieve sfeer. De resultaten van de werkateliers zijn samengevat in (proces)aanbevelingen en vormen daarmee een advies aan de provincie Gelderland en Veluwe op 1 over de wijze waarop de recreatiezonering met draagvlak en betrokkenheid op de Veluwe kan worden gerealiseerd. De uitkomsten van de werkateliers zijn richtinggevend, maar bevatten nadrukkelijk geen definitieve plannen. De resultaten zullen door de terreinbeheerders, terreineigenaren en gemeenten in de volgende fase kunnen worden uitgewerkt tot inrichtingsmaatregelen, die in 2021 (streven vanaf mei 2021) samen met de zoneringskaart vastgesteld gaan worden. De ideeën hebben op dit moment dus nog geen verdere status.

Tot slot hopen wij dat de methodiek ter inspiratie kan dienen voor het recreatiezoneringsplan voor de Veluwe als geheel. Want wat kraakhelder is bij afronding van deze pilot; niet alles kan meer overal. We doen het samen, omdat de natuur onze gedeelde verantwoordelijkheid is.

Haarlem, oktober 2020

Ir Peter de Ruyter, landschapsarchitect

Natuurwaarde als leidraad

De Boomleeuwerik, een van de zeven doelsoorten uit het rapport van Sovon; een kwetsbare grondbroeder (bron: Sovon)

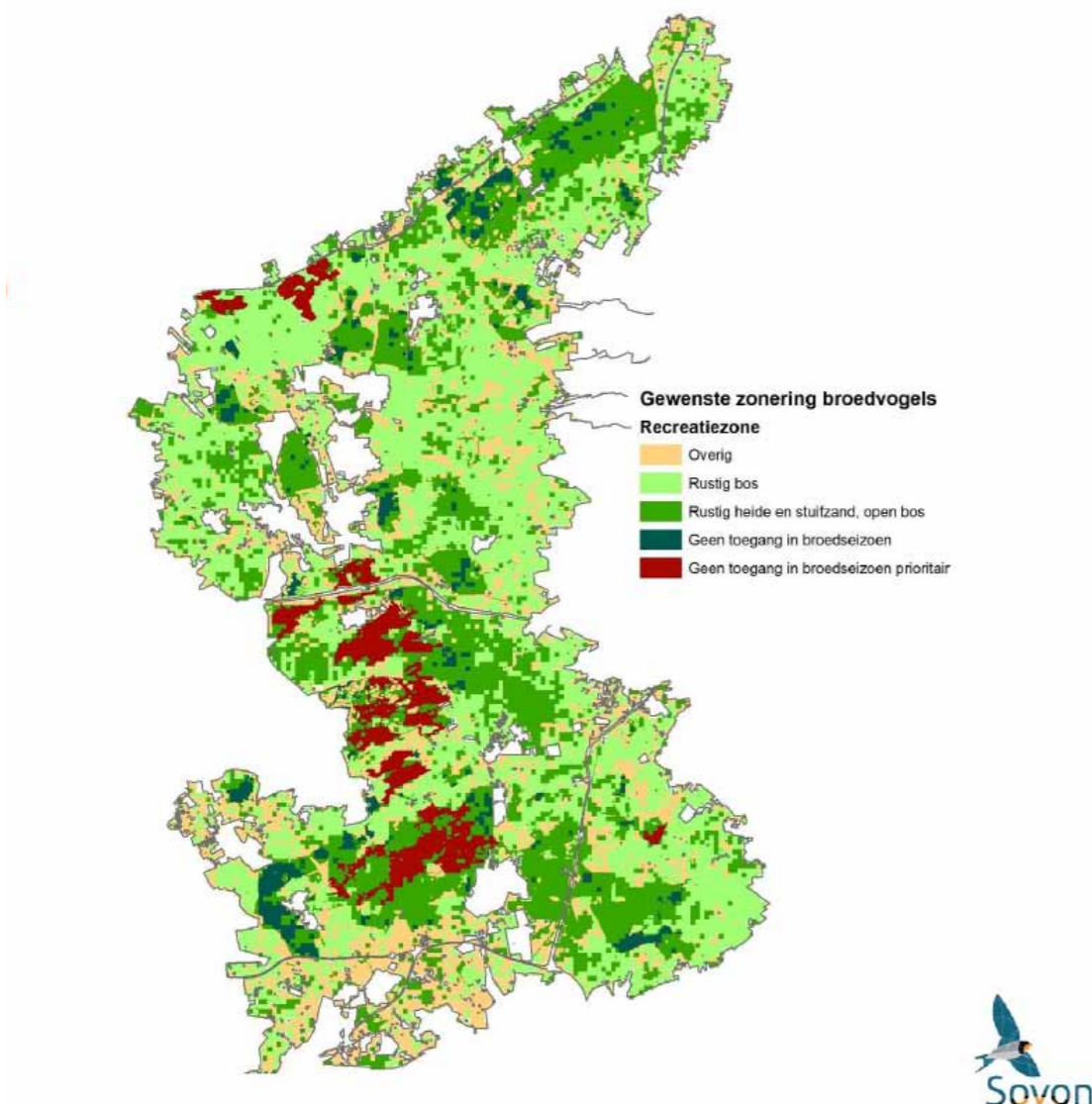
Natuurwaarde is leidend voor zonerings

Achtergrond

De methodiek voor de recreatiezonerings binnen de Noordwestelijke Veluwe is gebaseerd op het zoneringsprincipe in de Peelvenen; intensiever gebruik aan de randen en hoe meer je het gebied ingaat hoe extensiever het gebruik en hoe meer je de rust en stilte ervaart van de natuur. Dit principe is vertaald naar de Veluwe in de vorm van een concept recreatiezoneringskaart op basis van natuurwetenschappelijk onderzoek door de Sovon. In het rapport van de Sovon (zie lijst geraadpleegde documenten) is op basis van zeven aangewezen vogelsoorten in het Natura 2000-gebied Veluwe een inventarisatie gemaakt van natuurbeheer- en zoneringsmaatregelen met als doel soortenherstel van de betreffende vogelsoorten. Die vogelsoorten (boomleeuwerik, nachtzwaluw, draaihals, zwarte specht, wespendif, tapuit, duinpieper) zijn illustratief voor de terugloop in biodiversiteit in het grootste natuurgebied van Nederland op land. In het rapport wordt een drietal hoofdmaatregelen aangegeven om de natuurwaarden te herstellen:

- Beperken van depositie van stikstof vanuit omgeving
- Gerichte beheermaatregelen en natuurherstellende maatregelen nemen
- Recreatiezonering toepassen

Dit werkboek gaat in op de implementatie van de maatregel 'recreatiezonering toepassen'. Wat is een juiste balans tussen natuurwaarde en recreatieve belevingswaarde? Hoe kunnen we bepaalde plekken intensiveren en andere ontlasten wat recreatief gebruik betreft? De recreatieve zonerings is op basis van de 'gewenste zonerings broedvogels' vertaald in een conceptkaart voor het noordwestelijke deel van de Veluwe. In het rapport van de Sovon worden aandachtspunten geformuleerd voor het recreatieve gebruik. Naast de essentie van rust door beperkte toegankelijkheid in de meest kwetsbare gebieden is het van belang om de overgangszones van bos naar heide naar stuifzand te ontzien van recreatief gebruik. Vuistregel is dat niet meer dan 50% van de overgangszones via paden toegankelijk is. Juist overgangszones zijn ecologisch waardevol en bijzonder kwetsbaar voor verstoring. Dit geldt voor broedvogels, maar ook voor reptielen, amfibieën en zoogdieren.

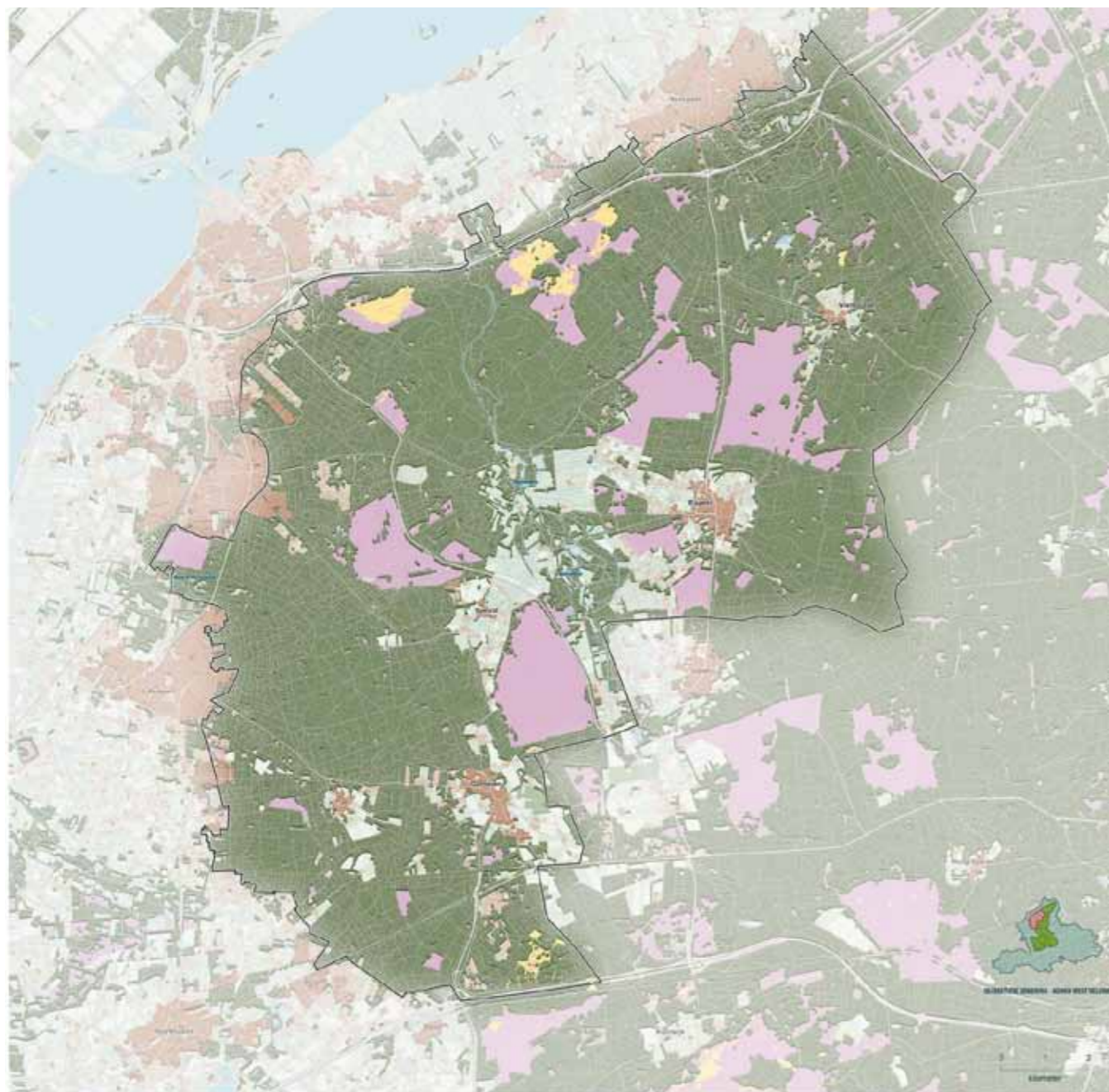

Totaalkaart gewenste zonerings broedvogels (bron: Sovon)

Overgangszones tussen bos en heide zijn kwetsbaar voor verstoring; rand Hulshorsterzand

Noordwest Veluwe in kaart en beeld

16

THEMAKAART LANDSCHAP

- Gebiedsgrens NW Veluwe
- Bos
- Heide
- Zandverstuivingen
- Dorpen / steden
- Landbouw (weide)
- Landbouw (akker)
- Waterloop

De Noordwest Veluwe kenmerkt zich door een grote variatie in landschapstypen. Op korte afstand van elkaar zijn eeuwenoude bossen, heide en zandverstuivingen te vinden, venen en vennen, doorsneden door de Leuvenumse beek. Die grote diversiteit is aantrekkelijk voor de natuur én voor de recreant.

Noordwest Veluwe in kaart en beeld

Voorafgaand aan de werkateliers is de concept-zoneringskaart voor de Noordwest Veluwe vertaald in een reeks van themakaarten. Dit is gebeurd om de rijkdom van het landschap te analyseren, uiteen te leggen en te kunnen tonen in afzonderlijke lagen. De themakaarten tonen de opbouw van het landschap in het noordwestelijke deel van de Veluwe, de bijzondere waarden vanuit het oogpunt van cultuurhistorie en erfgoed en het huidige recreatieve voorzieningenniveau. Uiteindelijk resulteert die in een helder leesbare, ruimtelijke totaal-kaart met daarin opgenomen de concept recreatiezoneringskaart als aparte laag.

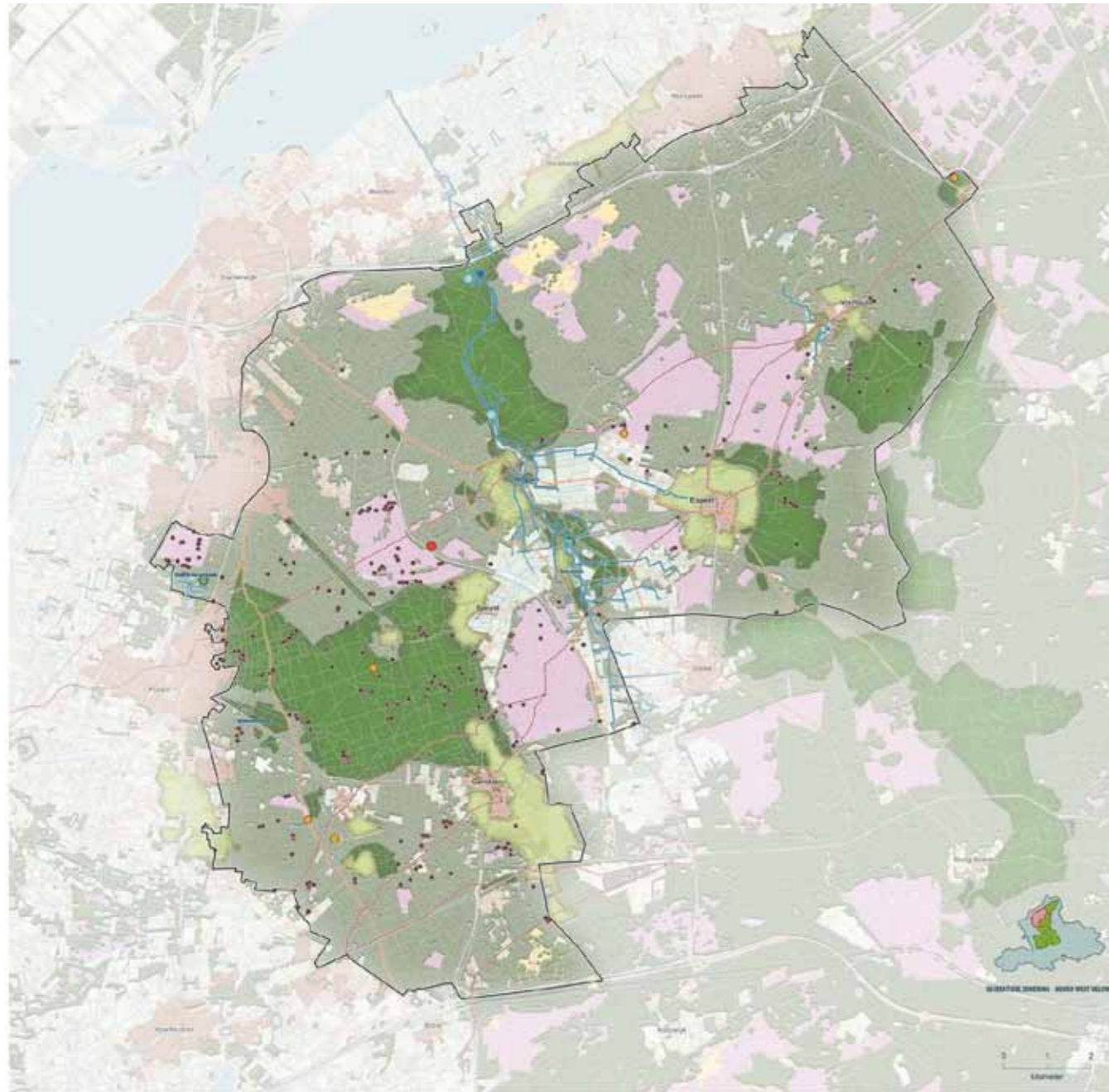
17

Van een grote schoonheid is het Speulder- en Sprielderbos. Ook wel het 'bos van de dansende bomen' genoemd.

Schaapskudde op de Ermelose heide en de Leuvenumse beek ter hoogte van Hulshorst

De overgang van het halfopen heidelandschap naar de wijsheid van het Beekhuizerzand is prachtig

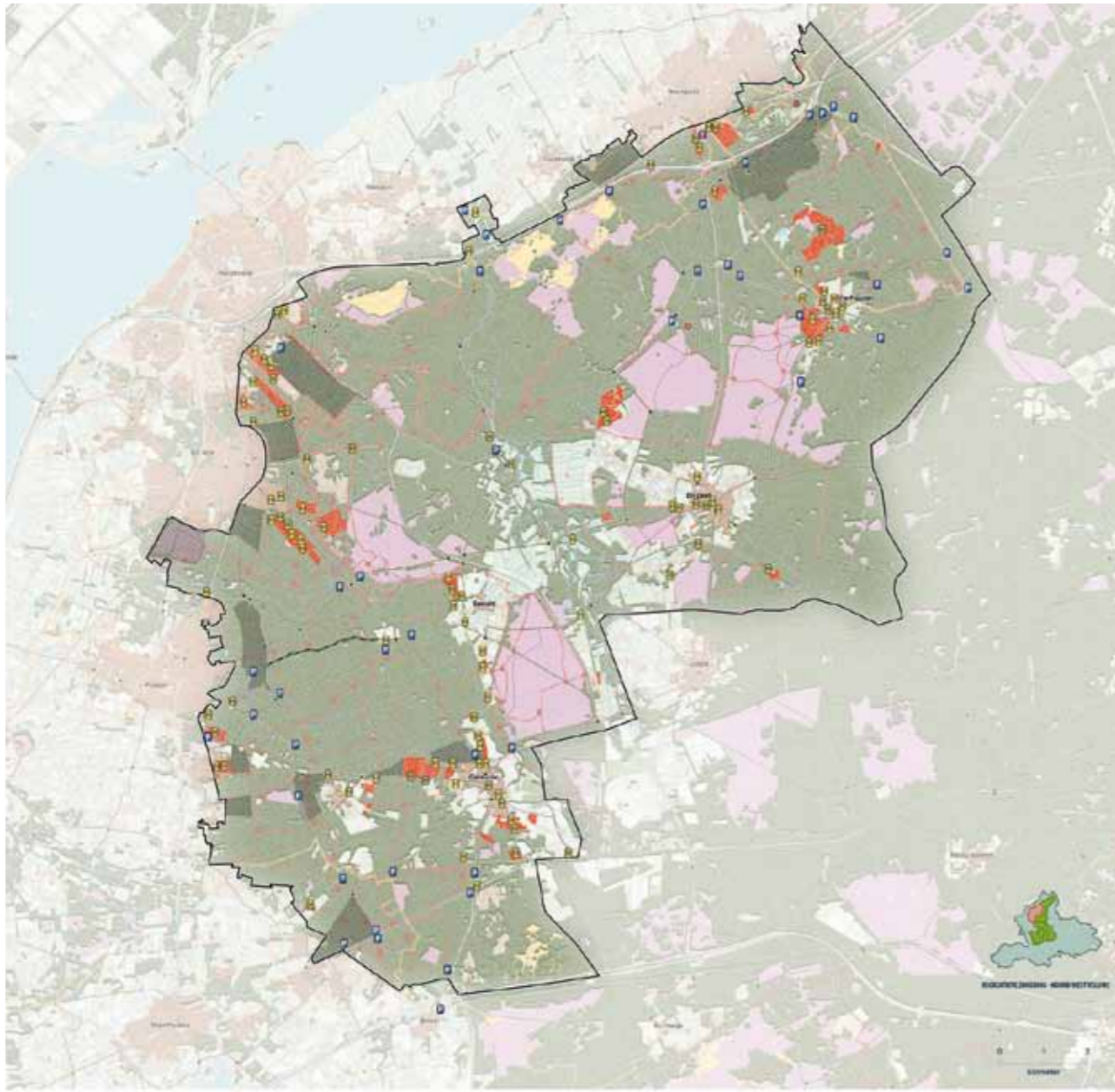
THEMAKAART CULTUUR HISTORIE

- Gebiedsgrens NW Veluwe
- Oud bos
- Oud bouwland
- ⋯ Hessenweg
- ⋯ Hanzeweg
- (Sprengen) beek
- Sprengkop
- Grafheuvel
- Celtic field
- Oud landgoed
- Romeins marskamp
- Watermolen compleet
- Watermolen herkenbaar

De Noordwest Veluwe is bijzonder rijk aan cultuurhistorie en erfgoed. Oude hessenwegen en hanzewegen verbinden oude malebossen, landgoederen, celtic fields en een grote hoeveelheid grafheuvels. Niet voor niets is binnen het Veluws Recreatief Netwerk dit deel van de Veluwe aangeduid als het beleevingsgebied 'Veluws verleden'. Mits passend in de recreatieve zonering kan hiervan gebruik worden gemaakt bij recreatieve productontwikkeling (erfgoedcentrum e.d.).

Arnhemse Karweg (oude Hanzeweg tussen Arnhem en Harderwijk) en een van de vele grafheuvels op de Noordwest Veluwe

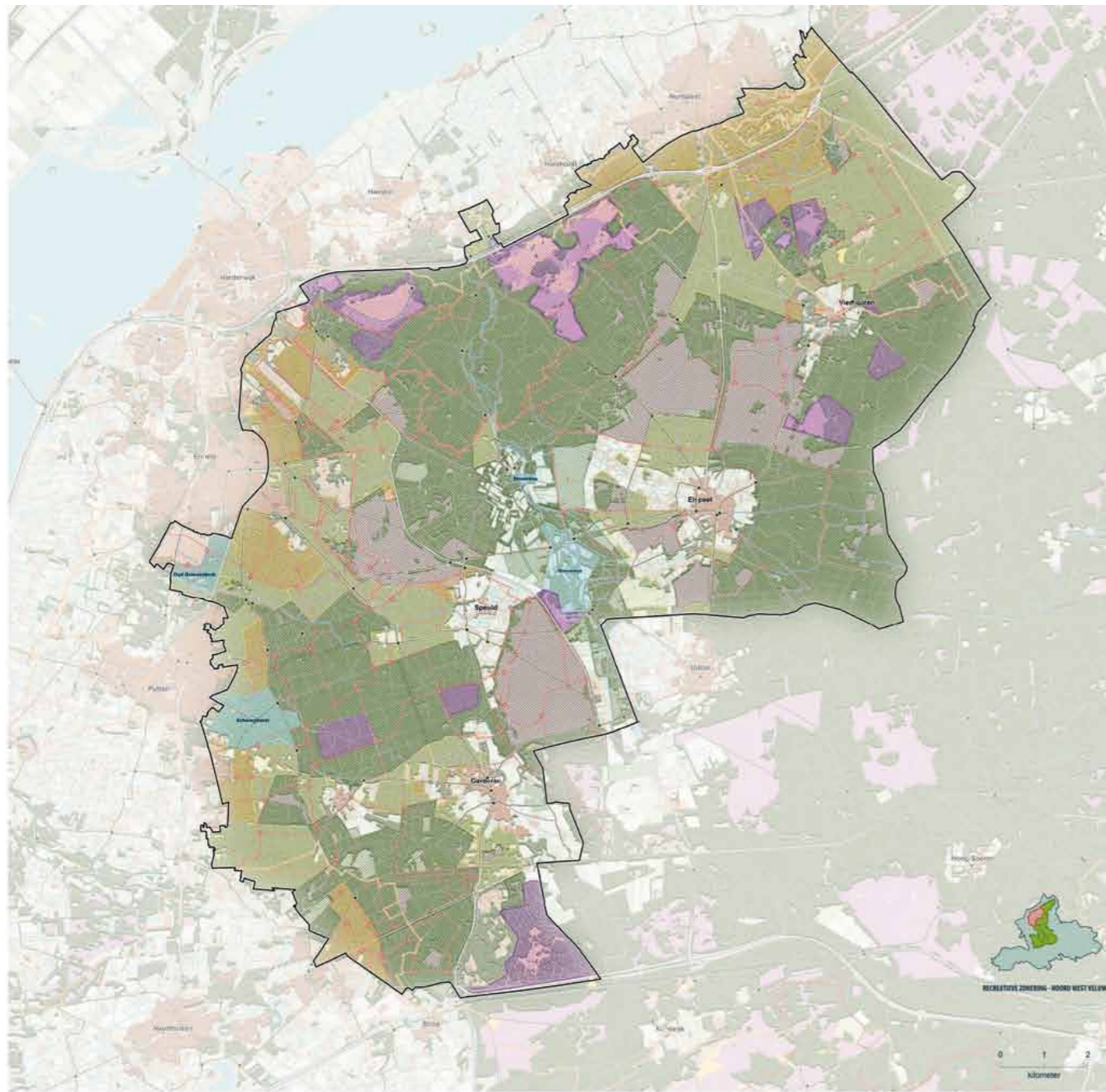
THEMAKAART RECREATIEVE VOORZIENINGEN

- Gebiedsgrens NW Veluwe
- Verblifsrecreatie
- ▨ Hondenlooppgebied
- Dagrecreatie
- Horeca / hotel
- Parkeerplaats
- Transferium
- Doorgaande fiets- en wandelroutes:
 - Lange Afstand Wandel (LAW) routes
 - Fietsknooppuntennetwerk
 - Streekpaden
- Ruiterspade netwerk
- MTB (mountainbike track) routes

De recreatieve voorzieningen op de Noordwest Veluwe zijn gegroepeerd aan de randen van de Veluwe in plaatsen als Nunspeet, Harderwijk, Ermelo en Putten. Maar ook kleinere dorpen als Garderen en Elspeet beschikken over een veelheid aan dagrecreatieve- en verblifsrecreatieve voorzieningen. De recreatiezonering kan er voor zorgen dat op termijn het gebruik van voorzieningen zich meer gaat differentiëren over de dorpen. Op de kaart is ook te zien dat de parkeerplaatsen vrij willekeurig over de Noordwest Veluwe verspreid liggen. De recreatiezonering zal als een filter moeten gaan functioneren voor de hoeveelheid, de aard en locatie van parkeerplaatsen (ontvangstlocaties).

De huidige recreatieve voorzieningen liggen niet altijd op de juiste plek . Zo wordt bij de schaapskooi in Ermelo bijna op de heide geparkeerd, juist in de ecologisch kwetsbare overgangszone. Ook vanuit de belevingswaarde van het landschap is dit een onwenselijke situatie.

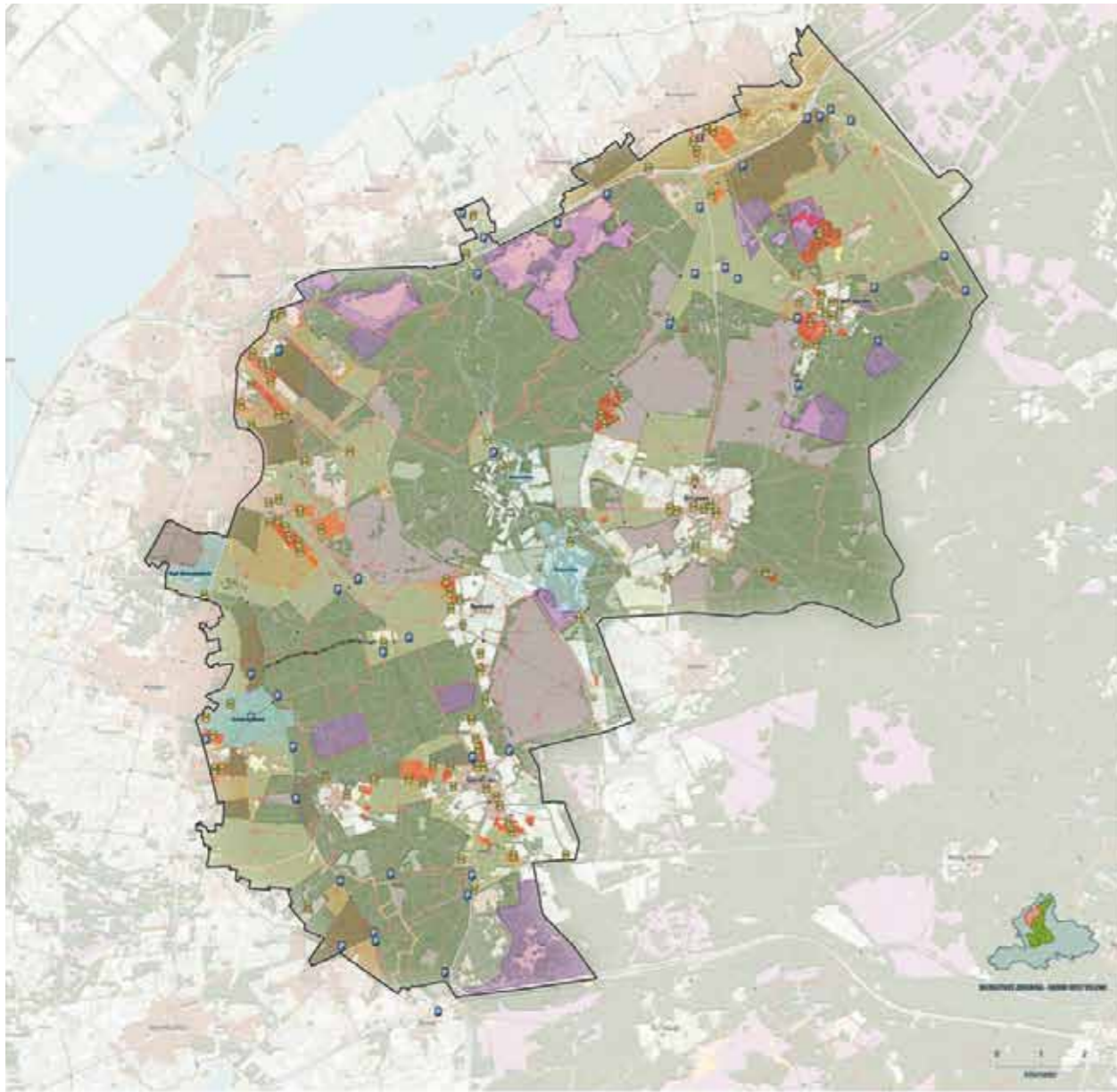

THEMAKAART ZONERING EN ROUTES

- Gebiedsgrens NW Veluwe
- Zone A - intensief gebruik
 - Zone B - matig intensief gebruik
 - Zone C - extensief gebruik
 - Zone D - meest extensief gebruik
 - Cultuurhistorie - historische buitenplaatsen
- Doorgaande fiets- en wandelroutes:**
 - Lange Afstand Wandel (LAW) routes
 - Fietsknooppuntennetwerk
 - Streekpaden
 - Ruiterspaden netwerk
 - MTB (mountainbike track) routes

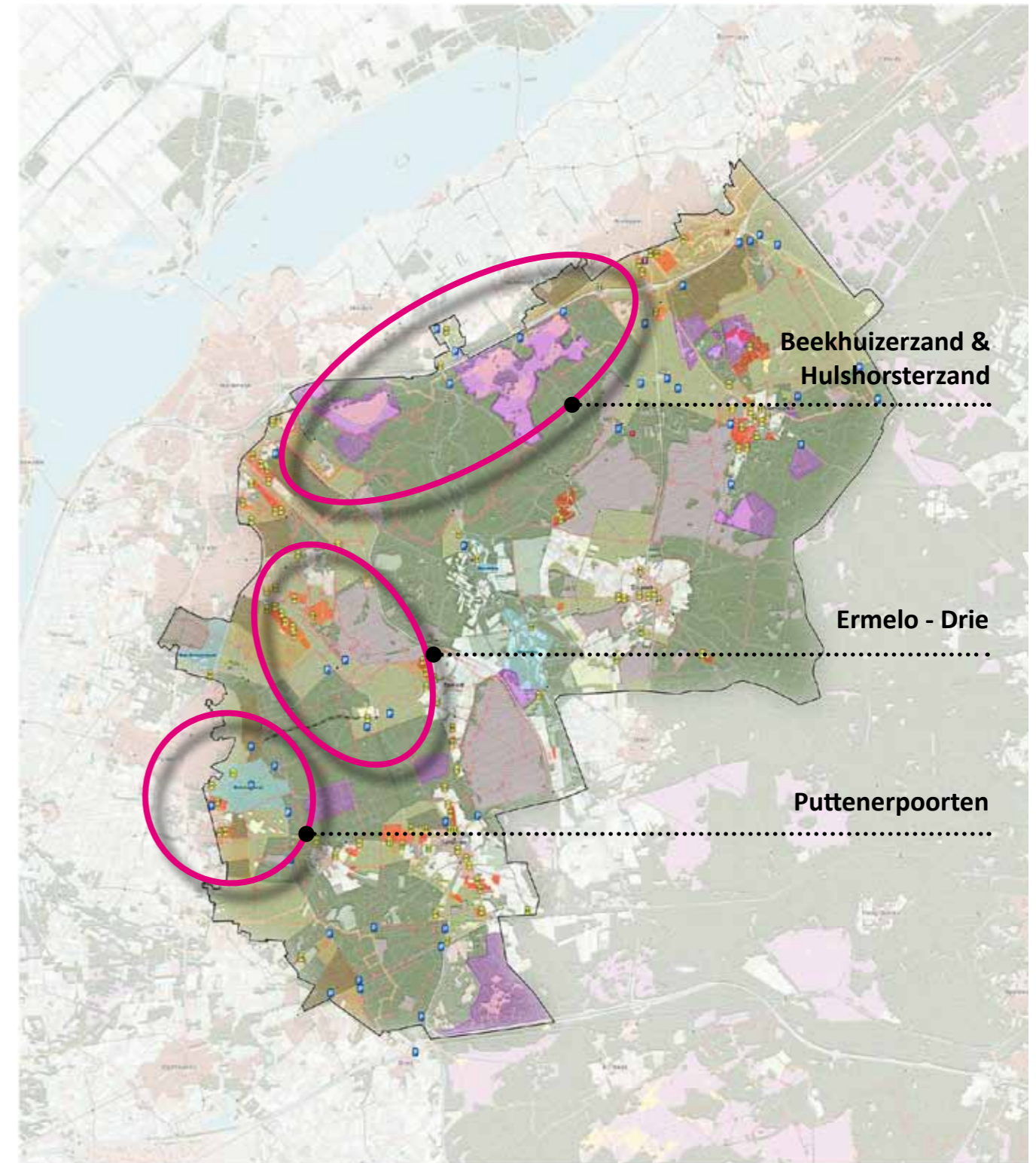
De concept recreatiezoneringskaart voor de Noordwest Veluwe maakt onderscheid tussen vier zones in mate van gebruik; van intensief naar extensief gebruik. Bij de vier zones horen referentiebeelden die aangeven wat de mate van gebruik kan zijn in relatie tot landschapstypen en natuurwaarden.

TOTAALKAART

26

Er is gekozen om in een drietal werkateliers de concept recreatiezoneringskaart te toetsen. Elk werkatelier verkent een uitwerkingslocatie op de NW Veluwe met een eigen karakter en een andere balans tussen natuur en recreatie. Hierdoor hebben we kunnen onderzoeken hoe de methodiek in verschillende situaties werkt.

De drie werkateliers betreffen:

- Omgeving Beekhuizerzand en Hulshorsterzand
- Omgeving Ermelo en Drie
- Omgeving Puttenerpoorten

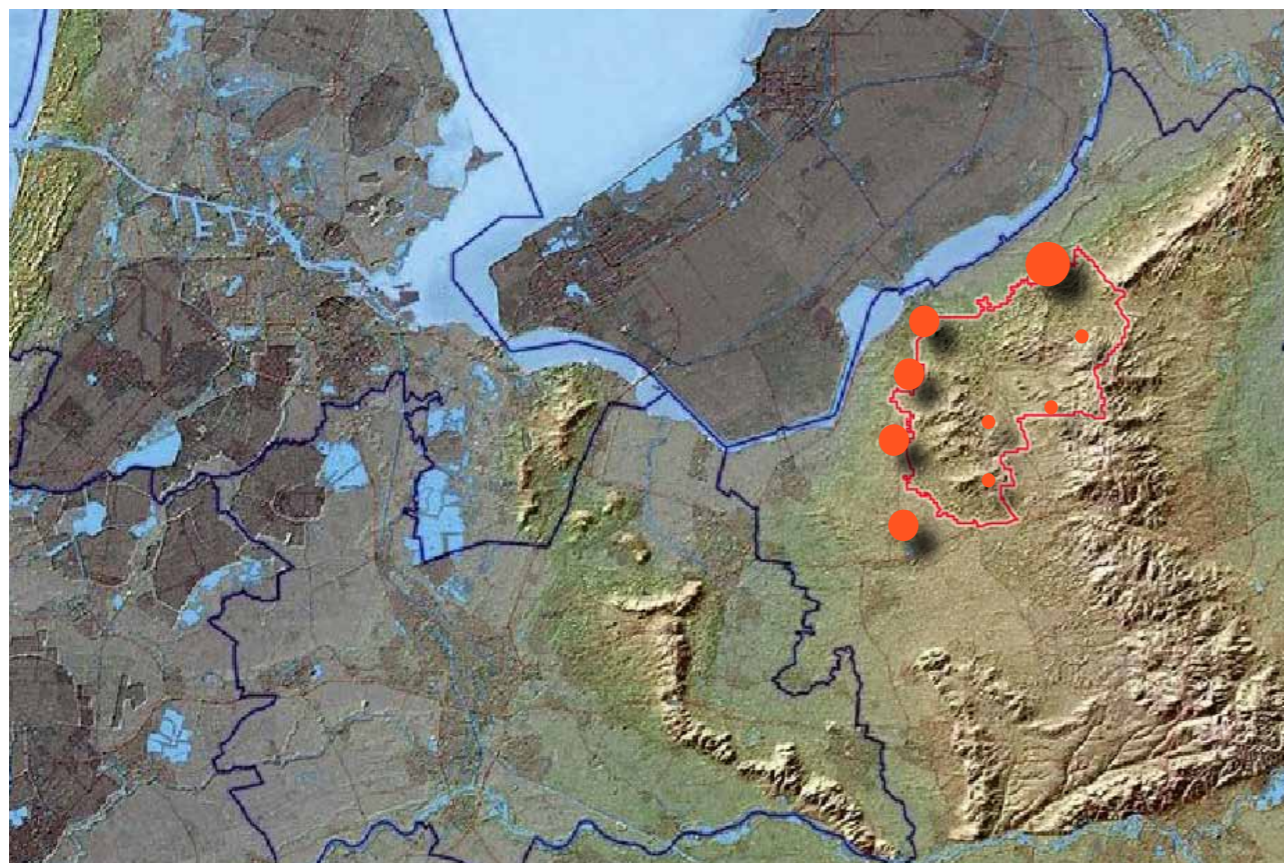
27

Veluwe ontvangstlocaties

Type / naam	Kenmerk	Merkstijl informatie	P-cap.	Faciliteiten
1 Poort naar de Veluwe	Veluwestation i.c.m. Veluwe transferium. Knooppunt van routesystemen. Grote parkeerfaciliteit. Dichtbij Veluwe natuur.	Alle info: Veluwestijl; ook ingericht op internationale toerist.	> 200	OV (bus / trein / taxi), recreatie, horeca, cultuur, detailhandel, laadpunten, verhuur voertuigen, Veluwe informatiepunt: info over de Veluwe en Veluwe natuurgebieden.
2 Veluwe Transferium	Bereikbaar met OV en auto; entree naar Veluws natuurgebied met grootschalige parkeerfaciliteit.	Specifieke info: stijl gebiedseigenaar. Algemene info: Veluwestijl.	> 100	OV (bus + evt. trein), recreatie, horeca, laadpunten, verhuur voertuigen, informatiecentrum.
3 Veluwe TOP	Bereikbaar met auto. Bij horeca. Op knooppunt van Veluwe routesystemen.	Veluwe bebording + stijl evt. gebieds- eigenaar. Maatwerk voor specifieke gebruikers.	> 50	Horeca, toiletten, bebording met Veluwe en gebiedsinformatie.
4 P Veluwe	Bereikbaar met auto. Start van minstens één Veluws routesysteem.	Veluwe bebording.	> 20	Bebording met Veluwe en gebiedsinformatie.
5 Overige P Plaatsen	Niet voor toeristen. Evt. bij horeca en startpunt van een routesysteem.	Onbepaald.	> 5	Onbepaald.

Intermezzo ontvangstlocaties

Een belangrijk onderdeel van de recreatieve zonering op de Noordwestelijke Veluwe is het zogenaamde bezoekersmanagement. Hoe kan je mensen verleiden om - het liefst - met openbaar vervoer te komen en op de ontvangstlocatie over te stappen op een (huur)fiets of verder te voet, paard het gebied te ontdekken? Ook voor autoverkeer geldt dat je het verkeer zo vroeg mogelijk, aan de randen wilt 'afvangen'. Juist het noordwestelijke deel van de Veluwe is relatief dicht gelegen bij de dichtbevolkte Randstad met bijbehorende bezoekersdruk. Dit betekent dat de categorie 1, 2 en 3 parkeerplaatsen (Poort, Transferium, Toeristisch Overstappunt) in principe moeten zijn gesitueerd in de rand, gekoppeld aan de kernen Nunspeet, Harderwijk, Ermelo, Putten en Voorthuizen. Bij elke categorie hoort een bepaald voorzieningenniveau (zie schema) en een juiste aansluiting op het routenetwerk. Op korte termijn zal aan het systeem van ontvangstlocaties ook het thema duurzame mobiliteit worden toegevoegd. Zo werd in een van de werkateliers geopperd om de nieuw in te richten TOP bij Landgoed Schovenhorst van elektrische oplaadpunten voor auto en fiets te voorzien.

Ligging Noordwestelijke Veluwe ten opzichte van Randstad; buitenring vangt op, binnenring met dorpen als Garderen, Speuld, Vierhouten en Elspeet in de toekomst lruer en rustiger.

Herin te richten parkeerplaats bij landgoed Schovenhorst, mogelijke opwaardering tot TOP (categorie P3)

Methodiek werkateliers

Interactieve sessie in het middagdeel van het werkatelier Ermelo-Drie met discussie en 'schuiven met puzzelstukken'

Methodiek werkateliers

In een drietal werkateliers is de concept-recreatiezoneringskaart getoetst en aangescherpt. Per uitwerkingslocatie is gedurende een dag een vast programma als werkmethode gehanteerd, gericht op het verkrijgen van draagvlak en betrokkenheid voor een toch wel complexe en gevoelige opgave. Om voldoende draagvlak te verkrijgen is breed uitgenodigd op voordracht van de betrokken gemeente en terreinbeherende organisaties. In totaal waren er per dag ongeveer 30 personen aanwezig (gelimiteerd door de corona-maatregelen) van recreatieondernemer tot natuurliefhebber en van vertegenwoordiger van de mountainbikevereniging tot vertegenwoordiger van langeafstandswandelpaden.

Elk werkatelier begon in de ochtend met een inleidende lezing door de landschapsarchitect en een excursie in de directe omgeving onder leiding van de terreinbeheerders, zodat de deelnemers de problematiek met eigen ogen konden aanschouwen. In het middagdeel gingen de deelnemers zelf aan de slag in divers samengestelde groepjes - met een breed spectrum van belanghebbenden - van maximaal 10 personen. In de werksessie kon op een zwartwitte ondergrond van de uitwerkingslocatie naar hartelust worden geschoven met kleurrijke, afneembare stickers, de zogenaamde 'puzzelstukken'. Per groepje leidde een gespreksleider de interactieve sessie, die ongeveer 2 uur duurde (zie dagschema in bijlage). Uiteindelijk resulteerde dat per werkatelier in een drietal kaarten met een reeks van opgeplakte bouwstenen. De resultaten werden aan het eind van de middag plenair gepresenteerd door de drie gespreksleiders, waarna de atelierleider de discussie kort en bondig probeerde samen te vatten.

De puzzelstukken vragen een nadere toelichting. Op het stickervel is een onderscheid gemaakt in een aantal kolommen. De eerste kolom geeft aan de variatie aan recreatieve gebruikers en het vervoersmiddel. Met verschillende kleuren kan de deelnemer aangeven of een gebruikersgroep in een bepaald gebied al dan niet een plek kan hebben conform de uitgangspunten van de recreatiezoning. Ook tijdelijk gebruik - buiten het broedseizoen - is mogelijk. De tweede kolom geeft aan hoe het recreatieve product zelf kan worden aangepast. Een belangrijke middel bij de zoning is de maaswijdtebenedering van de paden. Hoe meer maaswijdte, hoe meer de paden uit elkaar liggen, hoe meer rust voor de natuur. Per zone kunnen de deelnemers hiermee schuiven. Maar ook de aanleg en situering van uitkijpunten en speelweides kan onderdeel zijn van een aangepaste beleving. Het parkeren gaat uit van de nieuw beoogde indeling in ontvangstlocaties, al dan niet in combinatie met OV-voorzieningen, passend bij de randvoorwaarden van de recreatiezoning. Tenslotte kunnen deelnemers aanvullende ideeën en suggesties aandragen die bijdragen aan de gewenste zoning.

Aan het einde van de dag resulteerde dit in een rijke oogst, waarbij de drie groepjes opvallend genoeg vaak op één lijn zaten. In het volgende hoofdstuk worden aanbevelingen gedaan ten aanzien van de methodiek en wordt de oogst op hoofdlijnen samengevat. Wat kunnen we leren van de werkwijze van de drie werkateliers en hoe kunnen we concreet invulling gaan geven aan inrichtingsmaatregelen?

GRENZEN & WENSEN RECREATIEZONERING NOORD WEST VELUWE

GEBRUIKERS AUTO MOTOR MTB/ERFS FIETS RIJTERS PAARDEN MENNERS WINDELAARS WEL BUITEN BROEDSEIZOEN NIET	ALTERNATIEVEN VOOR BELEVING INTENSIVEREN ROUTES EXTENSIVEREN ROUTES VERLEGGEN ROUTES UITKIJKPUNT SPEELWEIDE SUGGESTIES SOMME RECREATIE BELEVING VERLICHTING AFSPECLEN RANDVAAK CONWIKMENTA	PARKEREN POORT NAAR DE VELUWE P1 VELUWE TRANSFERIUM P2 VELUWE TOP P3 PVELUWE P4 OVERIGE P PLAATSEN P5 	OV ONTVANGSTLOCATIES VELUWE STATION OV1 LINDBUS OV2 BELBUS OV3 	OVERIGE KEUZE OPTIES VERWIDDEREN BEHOUDEN IDEE / SUGGESTIE VRAGEN
TOELICHTING Bovenstaande fiches zijn type recreatieve gebruikers. Plaats deze waar u vindt dat zij wel/niet of periodiek mogen komen. Op bestaande of op door u aangegeven nieuwe paden. Conform de uitgangspunten van de recreatiezoning.	TOELICHTING Fiches alternatieven beleving. Geef deze een mogelijke plek en bedenk hoe ze passen bij de randvoorwaarden recreatiezoning.	TOELICHTING Maak keuze in het type auto ontvangstlocatie. Bedenk hoe dit past bij uitgangspunten, recreatiezoning.	TOELICHTING Paden of funtles verwijderen of behouden, een idee of een vraag. Plaats de bovenstaande fiches.	TOELICHTING Gebruik de rode marker om nieuwe paden te plaatsen. Geef vervolgens met het juiste fische de gebruiker(s) aan.

Aanbevelingen

Interactieve groepssessie in het middagdeel van het werkatelier Beekhuizerzand - Hulshorsterzand + plenaire terugkoppeling Ermelo-Drie.

Aanbevelingen

De pilot Noordwest Veluwe toont aan dat het bij recreatiezonering van essentieel belang is om met elkaar het goede gesprek te voeren. Partijen hebben elkaar nodig om uiteindelijk tot een zonering met draagvlak te komen. De ontwikkelde methodiek middels werkateliers per uitwerkingslocatie is door de deelnemers als positief ervaren en draagt bij aan een breder draagvlak voor inrichtingsmaatregelen die in een volgende fase zullen worden uitgewerkt. Bij de start van de werkateliers is het cruciaal geweest om 'het waarom' van de recreatiezonering met elkaar te delen. Alleen bewustwording kan uiteindelijk tot draagvlak leiden voor noodzakelijke inrichtingsmaatregelen. Het is belangrijk om met elkaar te delen dat het niet goed gaat met de natuur op de Veluwe. Zeven indicatorsoorten - kwetsbare broedvogels - geven aan dat de natuurwaarden in ons grootste natuurgebied op land sterk onder druk staan. Een van de oorzaken is het intensieve recreatieve gebruik in grote delen van de Veluwe. Niet alles kan meer overal. Zoneren moeten we dan ook samen doen, omdat de natuur onze gedeelde verantwoordelijkheid is.

Tegelijkertijd biedt de zonering de komende jaren een kans om het huidige recreatieve product een kwaliteitsimpuls te geven. Kunnen we kwalitatief hoogwaardige recreatieve producten ontwikkelen op de juiste plek met de juiste aantrekkingskracht, waardoor andere delen van de Veluwe kunnen worden ontzien? Door intelligent te zoneren blijkt het mogelijk te zijn om bepaalde plekken te intensiveren, van nieuwe kwaliteiten te voorzien en andere plekken te extensiveren, te ontlasten, waardoor de natuur aan waarde kan winnen.

In een reeks van aanbevelingen hebben we de rijke oogst van de drie werkateliers samengevat, onderverdeeld in proces en inhoud. Samen vormen de punten een kader om daadwerkelijk tot een kwalitatief hoogwaardige recreatiezonering te komen, waardoor de natuur weer op één komt te staan.

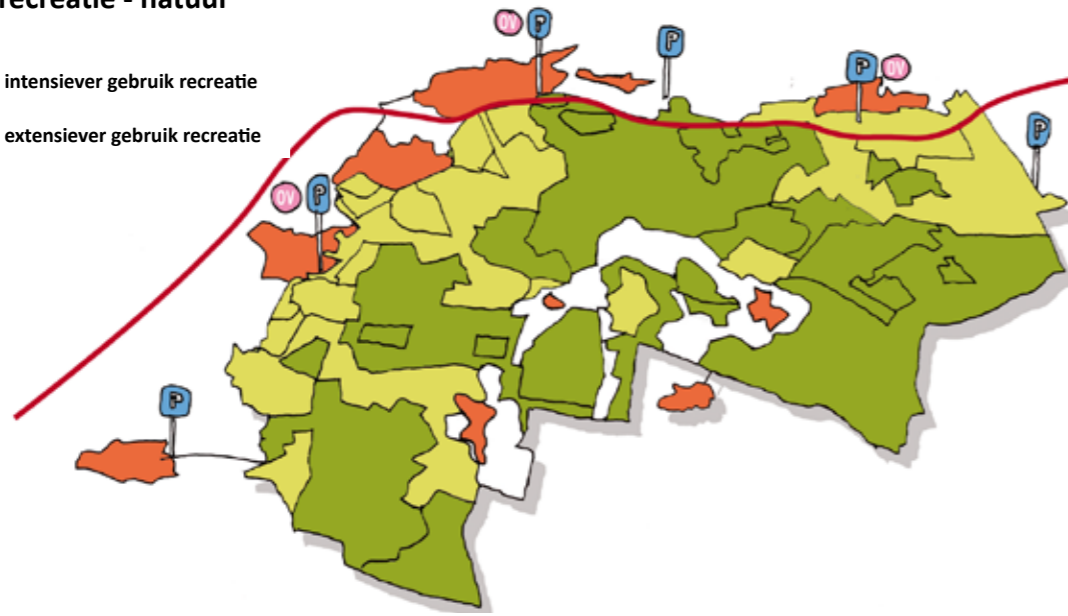
Uitwerkingslocatie, Noordwest Veluwe en de Veluwe als geheel zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden

Aanbevelingen voor een proces met draagvlak:

1. Leg uit en laat ervaren waarom recreatiezonering nodig is:
 - a. Communiceer helder en scherp het 'waarom' van de recreatiezonering; het gaat niet goed met de natuur op onze Veluwe. Partijen moeten voor het vervolg nadenken over een gezamenlijke communicatie- en participatiestrategie.
 - b. Ga naar buiten! Een (korte) excursie op een atelierdag maakt in een klap de problematiek helder en inzichtelijk en zorgt voor een ander gesprek om de tafel.
2. Laat de landschappelijke rijkdom van de Veluwe zien in kaartlagen en beelden als start gebiedsproces:
 - a. Recreatiezonering is niet alleen direct gekoppeld aan de natuurwaarde, maar ook aan de recreatieve belevingswaarde.
 - b. Door de landschappelijke én cultuurhistorische rijkdom te laten zien in een kaartanalyse, verrijkt met beelden, kan het verhaal van de Veluwe op een inspirerende manier breder worden verteld als start van het gebiedsproces. 'Wat wonen, werken en recreëren we toch in een uniek gebied'.
3. Recreatiezonering doe je samen:
 - a. Pas bij bespreeklocaties zowel nu als in de toekomst de beschreven methode van de werkateliers toe als middel om in een ongedwongen sfeer op een open en constructieve wijze naar elkaar te luisteren en samen tot oplossingen te komen.
 - b. Betrek op lokaal niveau representanten van alle relevante doelgroepen.
 - c. Laat betrokken gemeente(n) en TBO('s) in beeld brengen wie bij proces betrokken moeten worden.
 - d. Ga het gesprek aan met stakeholders waarvan specifieke maatregelen worden verwacht, zoals bijvoorbeeld Defensie.
4. Kies voor 'de wortel' en niet voor 'de stok', gericht op nieuwe kwaliteiten voor natuur én recreatie:
 - a. Kies voor de strategie om waar de natuurwaarden dat toestaan de recreatieve belevingswaarde te versterken, gekoppeld aan hoogwaardige routes, ontvangstlocaties en iconische uitkijkpunten op de juiste plek, waardoor elders de natuur kan worden ontlast en daarmee versterkt.
 - b. Heb oog voor verschillende schaalniveaus. De Veluwe als geheel, de regio en de uitwerkingslocaties zijn onderdeel van één zoneringmethodiek met een continu wisselende balans tussen natuur en recreatie afhankelijk van de plek in het grotere geheel. De afstemming op de verschillende schaalniveaus - grensoverstijgend werken - dient goed geborgd te worden in het vervolgproces.
 - c. Voer niet alleen het gesprek over wat niet kan, maar zoek de oplossing vooral ook door te bespreken wat wél kan, waarbij de natuur leidend is.
5. Sta open voor maatwerk per uitwerkingslocatie:
 - a. Ten allen tijde zal maatwerk nodig zijn in de uitwerking van de recreatiezonering (inrichtingsmaatregelen), in nauw overleg met alle direct betrokkenen.
 - b. Een goede monitoring van de opbrengst van de recreatiezonering zal onderdeel moeten zijn van dat maatwerk.
6. Betrokkenheid inwoners cruciaal:
 - a. Inwoners maken veel gebruik van de Veluwse natuur. Ook aan hen moet worden uitgelegd waarom maatregelen nodig zijn. Organiseer in de afrondende fase, waarin al concrete maatregelen in beeld zijn, gebiedsexcursies voor de inwoners om hen te informeren wat de plannen zijn en waarom.

Interne logica balans recreatie - natuur

- intensiever gebruik recreatie
- extensiever gebruik recreatie

Interne logica in schema; laat de recreatiezonering logisch en begrijpelijk zijn. Dit betekent dat hoe verder je de Veluwe opkomt hoe rustiger het wordt. Het gevoel van vertraging zorgt daarmee voor een intensere beleving van de unieke natuur; de geluiden, de geuren, de kleuren en de duisternis.

Inhoudelijke opbrengst werkateliers op hoofdlijnen:

Naast de procesaanbevelingen is er een lijn te ontdekken in de opbrengst van de drie werkateliers afzonderlijk. Naast specifieke inrichtingsmaatregelen komen de volgende generieke maatregelen, overwegingen naar voren:

- **INTERNE LOGICA** Laat de recreatiezonering logisch en begrijpelijk zijn. Dit betekent dat hoe verder je de Veluwe opkomt hoe rustiger het wordt. Het gevoel van vertraging zorgt daarmee voor een intensere beleving van de unieke natuur; de geluiden, de geuren, de kleuren en de duisternis.
- **ONTVANGSTLOCATIES OP DE JUISTE PLEK** Aan de randen van de Veluwe zou je faciliteiten moeten ontwikkelen die ervoor zorgen dat de recreant uit de auto gaat en per openbaar vervoer, (huur)fiets, paard of te voet verder de Veluwe op gaat. Routes moeten daarom goed aansluiten op de kwalitatief hoogwaardige ontvangstlocaties, passend in de gewenste zonering.
- **AANPASSEN SNELHEIDSREGIMES** Hoe dieper je de Veluwe opgaat, hoe lager de snelheid van het vervoer dient te zijn. Dit betekent een afwaardering van doorgaand verkeer (herijking verkeersbesluiten) en aanpassing van snelheden op doorgaande verkeerswegen.
- **ZANDPADEN VRIJWAREN VAN GEMOTORISEERD VERKEER** Doorgaand gemotoriseerd verkeer over zandpaden is ongewenst vanuit het oogpunt van recreatiezonering (natuurwaarde én belevingswaarde). Dit creëert ruimte voor andere vormen van recreatie, bijvoorbeeld extra (brede) fietspaden.
- **WEES STRENG IN ZONE C** In zone C zijn enkel een beperkt aantal verbindingroutes voor fietsers en ruiters + een extensief routenetwerk voor met name wandelaars.
- **EENDUIDIGE BEBORDING** Creëer op de gehele Veluwe één Veluwegevoel door te kiezen voor een eenduidige bebording met een duidelijke signatuur. Hierdoor zijn bezoekersstromen beter te reguleren passend in de zonering en kunnen mensen worden aangesproken op hun gedrag.
- **ZONERING STUREND VOOR ROUTES** Zonering zou sturend moeten zijn voor routes (link Routebureau). Routes voor een bepaalde doelgroep moeten ook zo gemarkeerd en ingericht worden dat duidelijk is voor welke doelgroep ze zijn. Stimuleer gebruik van basis-routenetwerk en pas deze onder regie van het routebureau waar nodig aan. Ontmoedig gebruik niet-recreatieve paden (beheerpaden e.d.).
- **EENDUIDIGE COMMUNICATIE EN MARKETING** Regels voor het gebruik van delen van het gebied, routes en paden moeten goed gecommuniceerd worden naar gebruikers (lokaal en naar recreant). Dit kan via de terreinbeheerders, recreatie-ondernemers, gebruikersclubs (lokaal) en koepels van gebruikers. Lokaal via lokale media, gemeentes, educatie/excursies. Neem recreatiezonering mee in je marketing (Visit Veluwe). Stuur op recreatieve kwaliteit in plaats van kwantiteit. Vergeet educatie via scholen niet.
- **GA HET GESPREK MET DEFENSIE AAN** Maak afspraken met Defensie over gebruik van Veluwe voor oefeningen op beperkt aantal locaties of bepaalde periodes van het jaar. Huidige gebruik door Defensie ondermijnt de boodschap over noodzaak van recreatiezonering voor herstel en behoud van kwetsbare natuur.

De drie uitwerkingslocaties

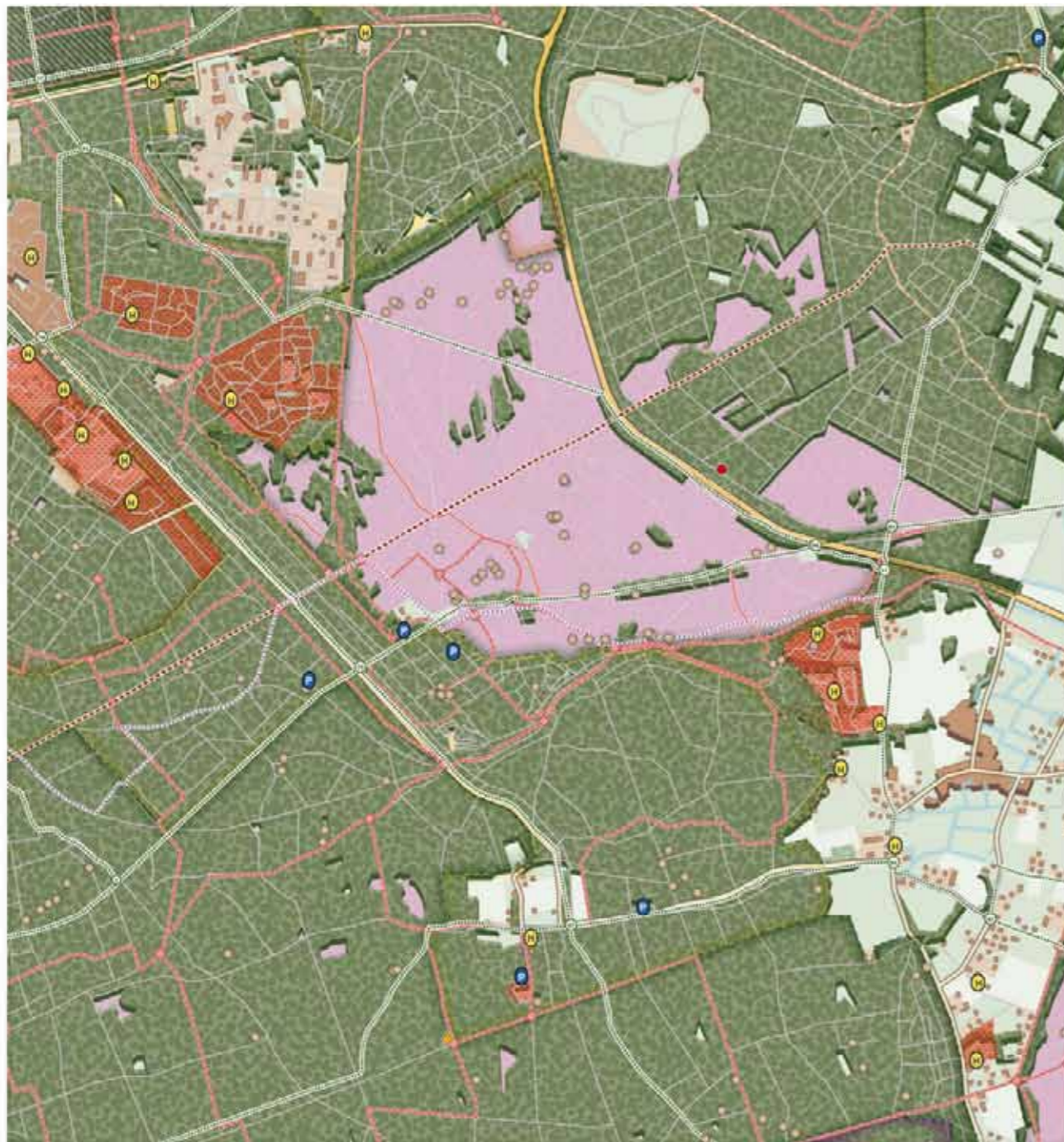
Uitwerkingslocatie Ermelo-Drie

Vraagstelling

De locatie is gelegen tussen de rand van Ermelo en de omgeving van Boshuis Drie. In het gebied is op de conceptkaart een logische overgang te zien in zonering van Zone A via B naar C. In het gebied liggen verschillende opgaven. De belangrijkste is wellicht om doorgaand verkeer over de Drieërweg te ontmoedigen. Daarnaast speelt een parkeerprobleem rondom de schaapskooi Ermelose Heide en Boshuis Drie. De schaapskudde met schaapskooi is een echte publiekstrekker. Op drukke dagen wordt tot aan de rand van de hei geparkeerd. De huidige parkeerplaatsen liggen verspreid ('scharrelparkeren') rondom weg en schaapskooi en zijn niet helder ingericht. Gemotoriseerd verkeer en langzaamverkeer zitten elkaar in de weg.

Iets soortgelijks speelt bij het populaire Boshuis Drie (500.000 bezoekers per jaar), waar kinderen oversteken - rennend van auto naar terras - op een weg waar 60 km./uur mag worden gereden. De voorgenomen afsluiting van de zandweg tussen Drie en Putten voor gemotoriseerd verkeer komt de veiligheid rondom het boshuis ten goede en is een logische stap in de concretisering van de voorgestelde recreatiezonering. Parkeerplaats Boshuis Drie fungeert op dit moment als hoofdentree voor Speulderbos, een oud habitatbos met unieke ecologische en cultuurhistorische waarden. De hoge druk op de huidige parkeerplaats is niet in balans met de overgang naar het Speulderbos in de beoogde zone C. Hoe hier mee om te gaan?

Tenslotte is het padennetwerk op de Ermelose heide in de huidige situatie te dicht in relatie tot de voorgestelde zonering C (extensief gebruik). Ook het type gebruik (o.a. singletrack mountainbikers) verhoudt zich niet met grondbroeders als boomleeuwerik en nachtzwaluw.

UITWERKINGSLOCATIE: Ermelose Heide + Drie

Zonering:

Landschapstypen

- Bos
- Heide
- Landbouw (velden)
- Landbouw (akker)
- Doopen/steden/erven
- Waterlopen

Cultuur historie

- Hanzeweg
- Hessenweg
- Grafheuvels
- Romeins markkamp
- Celtic field

Voorzieningen

- Verblijfsrecreatie
- Horeca/hotel
- Parkeerplaats
- Fietsknooppunten netwerk
- Streekpad
- Ruitpaden netwerk
- MTB (mountainbike track) routes

Recreatiezonering (op de zoneringkaart)

- Zone A: recreatiezone
- Zone B: Recreatief medegebruik (maaswijfje paden >5ha)
- Zone C: Rustig gebied met recreatief medegebruik (maaswijfje paden bosgebied >25ha, maaswijfje paden heidegebied >50ha)
- Zone D (bos): Afgesloten gebied ten behoeve van kwetsbare flora en fauna

Drieërweg; komend vanuit de bebouwde kom Ermelo, rijdend in Natura2000-gebied, wordt de automobilist aangespoord gas te geven...

Tijdens de atelierdag zijn diverse ideeën en wensen gedeeld. De opbrengst:

Parkeren omgeving Ermelo

Entree voor gebied Ermelose heide en Drie nabij Ermelo en recreatieparken situeren. Denk na over faciliteiten bij station Ermelo (E-bike/fietsverhuur) en busverbinding om gebied in te gaan. Er zijn teveel kleine parkeerplaatsen ('scharrelparkeren'), die vaak niet op de goede plek liggen. Parkeerplaatsen comprimeren; liever één parkeerplaats met voldoende maat en voorzieningen (passend in de recreatiezonering en strategie ontvangstlocaties) dan meerdere kleine locaties.

Paden en wegen

Het fietsknooppuntennetwerk voor fietsers functioneert goed en lijkt passend in de nieuwe recreatiezonering. Te overwegen valt om een dergelijk systeem ook voor andere gebruikersgroepen in te richten, passend in de zonering. Het autoverkeer terugdringen, daar waar het kan in snelheid en geluid minderen, passend in de zonering. Met name de gemeentelijke ETW (erftoegangswegen) met een regime van 60 of 80 km./uur zijn niet wenselijk binnen een natuurgebied (rust, belevingswaarde, stikstofdepositie). Nadenken over verandering in profiel en verharding.

Bebording

Er is de wens uitgesproken om meer eenheid te krijgen in type bebording. Eenvoud in verbeelding en herkenbaarheid voor totale Veluwe. Dit ongeacht de eigenaar van het gebied (zie; National Trust England).

Ermelose heide

Het heidegebied als zone C extensiveren; dus minder paden. Er is geen ruimte voor mtb-singletracks op de heide zelf, enkel een beperkt aantal doorgaande mtb-, fiets-, ruiter- en wandelroutes. Loslopende honden niet meer toestaan. Modelvliegveld opnieuw bekijken. Geen loslopende honden meer, alternatief creëren in zone A bij recreatieparken.

Locatie schaapskooi

Een centrale parkeerplaats situeren in het bosgebied tussen Drieërweg en schaapskooi. Parkeren aan rand heide opheffen en ook alle kleinere omliggende parkeerplaatsen kritisch bekijken. Nabij schaapskooi wat meer paden/ommetjes, eventueel in combinatie met uitkijkpunt, zodat het op andere delen rustiger kan zijn.

Boshuis Drie

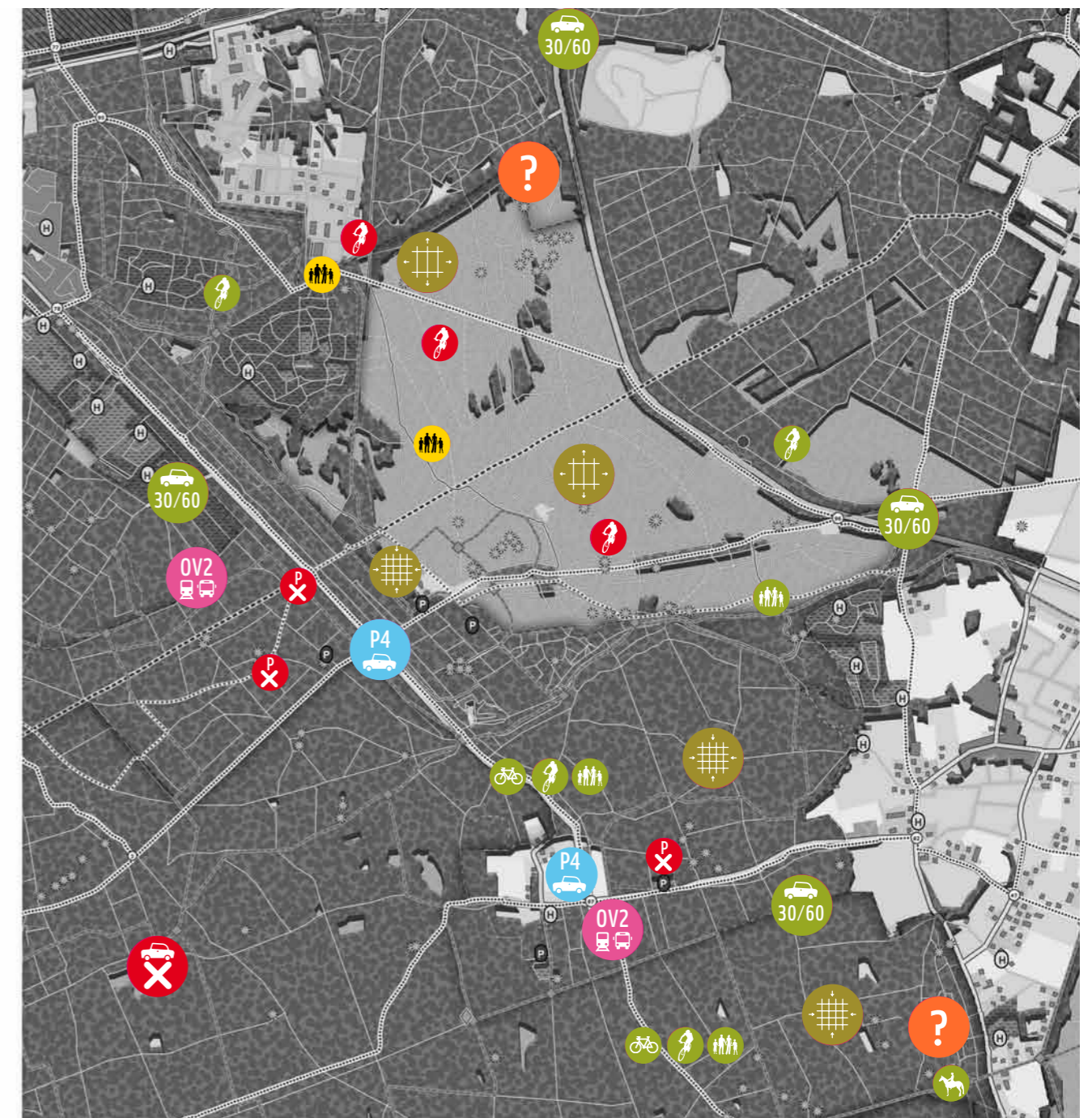
Boshuis Drie fungeert op dit moment als hoofdentree Speulderbos met een hoge druk. Balans is nu niet goed. In overleg met Boshuis, gemeente en SBB kijken hoe recreatiedruk en bezoekersaantallen kunnen worden beperkt. Afsluiten zandpad Drie-Putten voor gemotoriseerd verkeer. Parkeerplaats Boshuis op andere plek, los van de entreeweg (nader te onderzoeken). Inrichten als P4. P-Veluwe Driesche Berg ligt verkeerd.

Omgeving Speuld

Vraag of in overgangszone dorp een intensiever padenpatroon kan komen (zone B) vanwege lokale ommetjes vanuit Speuld. Verder kijken of maaswijdte Speulder en Sprielderbos past bij zonering. Ook het bosgebied ten noorden van Drierweg (zone B) lijkt intensiever te kunnen. Biedt mogelijk wat ruimte ten opzichte van de maaswijdte die nodig/logisch is als je verder het Speulder- en Sprielderbos in gaat (zone C).

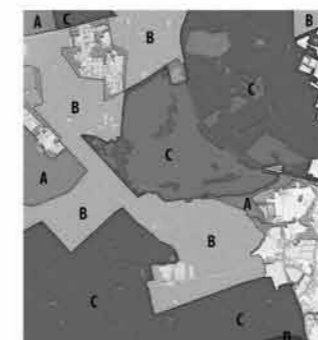
46

Parkeerplaats herpositioneren / samenvoegen	Geen MTB's
Parkeerlocatie verwijderen	MTB's op paden en uit kwetsbare overgangszone heide-bos
Afsluiten voor autoverkeer	Wandelaars toegestaan, periodiek
Maximum snelheid verminderen	Wandelaars
Paden binnen dit gebied reduceren	Fietsers
Paden toevoegen	Ruiterspaden, verbindingen verbeteren
Is conceptzonering passend op deze plek?	OV halte toevoegen of verbeteren qua frequentie

UITWERKINGSLOCATIE: Ermelose Heide + Drie

Zonering:

Landschapstypen

- Bos
- Heide
- Landbouw (weide)
- Landbouw (akker)
- Dorpen/steden/erven
- Waterlopen

Cultuur historie

- Hanzeweg
- Hessenweg
- Grafheuvels
- Romeins marskamp
- Celtic field

Voorzieningen

- Verblijfsrecreatie
- Horeca/hotel
- Parkeerplaats
- Fietsknooppuntennetwerk
- Streekpad
- Ruiterspadennetwerk
- MTB (mountainbike track) routes

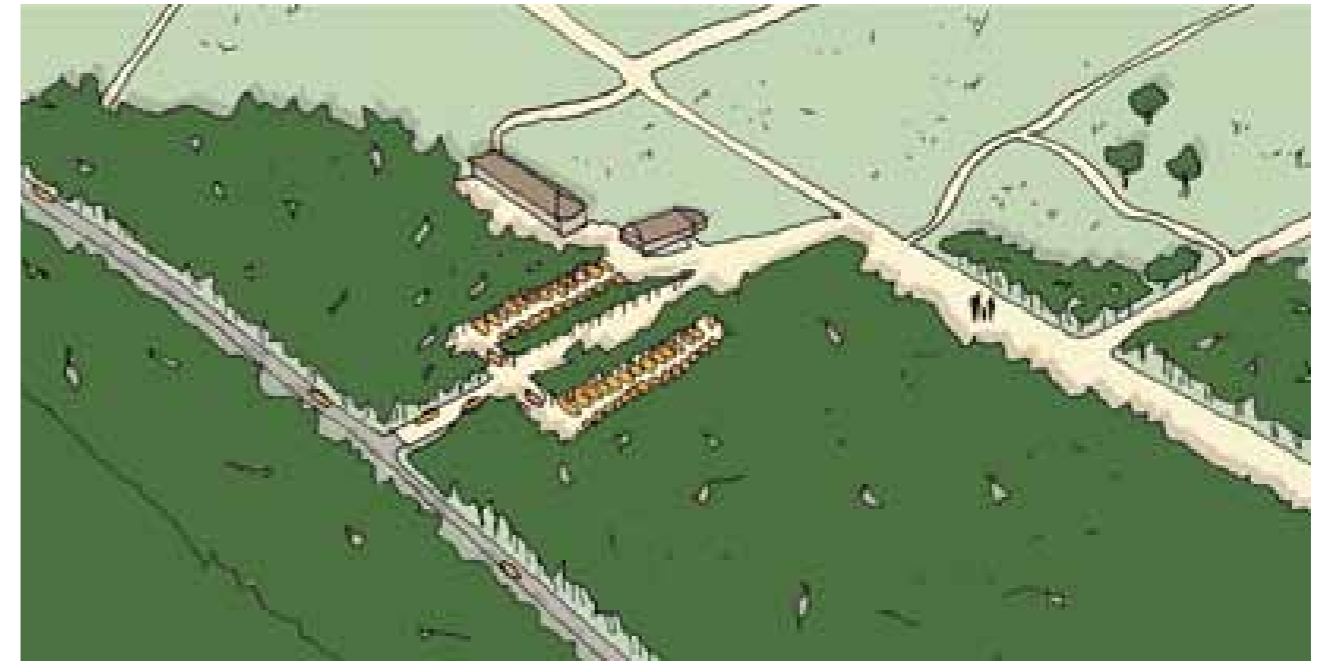
Recreatiezonering (op de zoneringkaart)

- Zone A: recreatiezone
- Zone B: Recreatief medegebruik (maaswijdte paden >5ha)
- Zone C: Rustig gebied met recreatief medegebruik (maaswijdte paden bosgebied >25ha, maaswijdte paden heidegebied >50ha)
- Zone D (bos): Afgesloten gebied ten behoeve van kwetsbare flora en fauna

47

Huidige situatie parkeervoorzieningen bij Schaapskooi Ermelose Heide; 'scharrelparkeren' op verschillende plekken

Voorstel nieuwe situatie parkeervoorzieningen bij Schaapskooi Ermelose Heide; concentratie van autoparkeren langs entree route naar schaapskooi met parkeren als losse boskamers in het bos. Omgeving van schaapskooi en rand heide alleen toegankelijk voor fietsers en wandelaars.

Scharrelparkeren in directe omgeving Schaapskooi

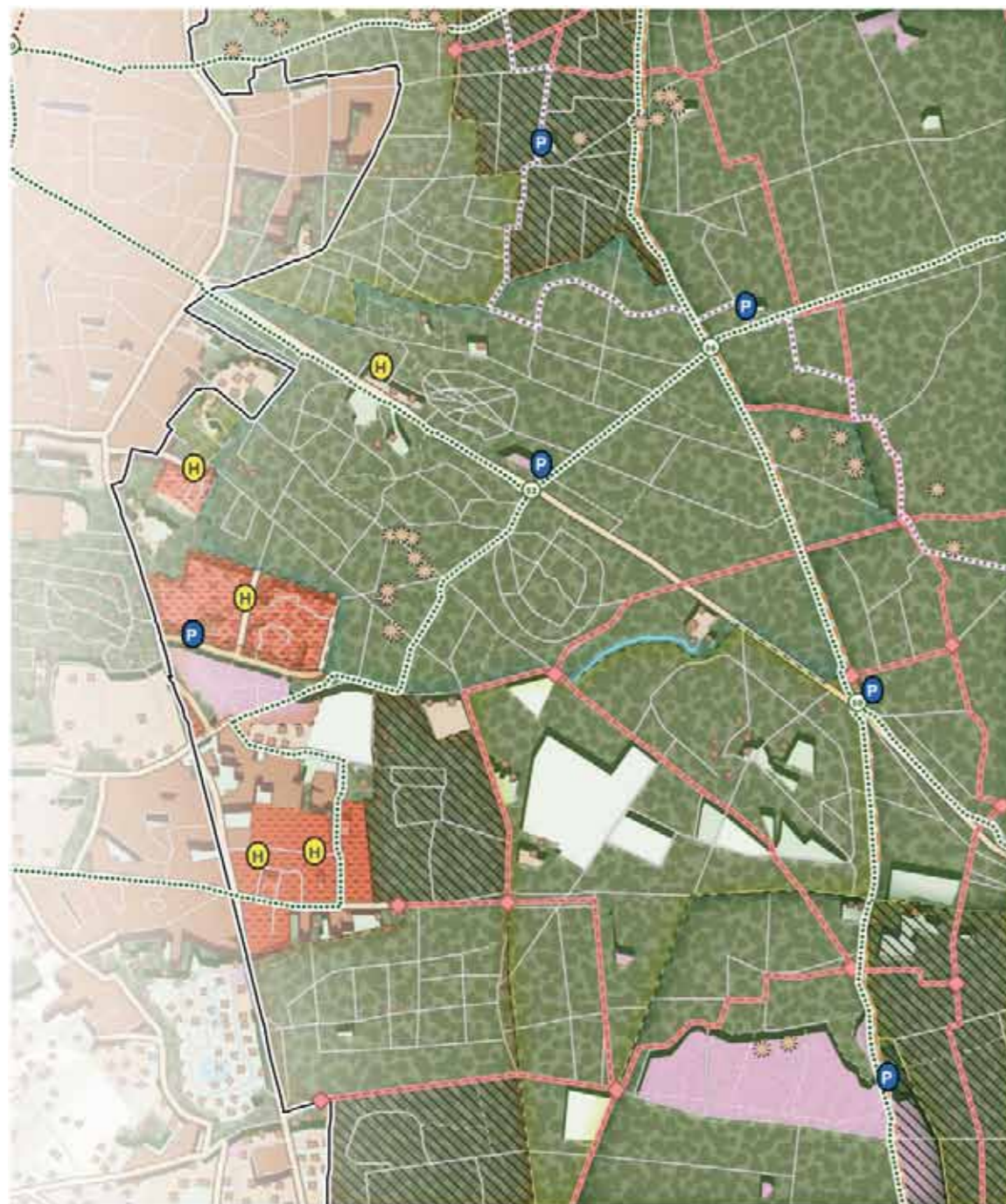
Parkeerplaats Poolseweg; fraaie referentie voor een nieuwe parkeervoorziening in het bos bij Schaapskooi Ermelo

Uitwerkingslocatie Puttenerpoorten

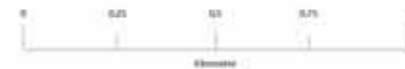
Vraagstelling

De locatie is gelegen aan weerszijden van de Garderenseweg aan de rand van Putten. Bijzonder is het verhaal en de positie van Landgoed Schovenhorst, een ontginningslandgoed uit de 19e eeuw met een pinetum (boomtuin) die de ontwikkeling van de bosbouw laat zien. Het landgoed ligt aan twee kanten van de doorgaande weg met een recent gebouwde bostoren aan de ene kant en horeca en hoofdgebouw aan de andere kant. Het parkeren is op afstand van de horeca gelegen aan de Garderenseweg en mist een duidelijke verbinding met de routestructuren rondom het landgoed, zoals richting de verblijfsrecreatie rondom Krachtighuizerheide en het Putterbos. Krachtighuizen en omgeving ligt in zone A, wordt intensief gebruikt, maar kan wat belevingswaarde en attractiviteit betreft een kwaliteitsimpuls gebruiken.

De parkeerplaats van Schovenhorst zou zich in de toekomst kunnen ontwikkelen tot P3, een TOP, passend in de systematiek van ontvangstlocaties. Daarmee zou een centraal verdeelpunt kunnen ontstaan in de Puttenerpoorten richting zone B en C. De parkeerplaats, verderop gelegen richting Boshuis Drie, zou daarmee kunnen worden afgewaardeerd, waardoor autoverkeer in Zone C wordt ontmoedigd en beperkt.

UITWERKINGSLOCATIE: Puttenerpoort

Zonering:

Landschapstypen

- Bos
- Heide
- Landbosw (wride)
- Dorpen/steden/erven

Cultuur historie

- Hanzeweg
- Grafheuvel

Voorzieningen

- Verblijfsrecreatie
- Horeca/hotel
- Parkeerplaats
- Handenslooplegebied
- Fiebknooppunten netwerk
- Streekpad
- Ruiterspaden netwerk

Recreatiezonering (op de zoneringkaart)

- Zone A: recreatiezone
- Zone B: Recreatief medegebruik (maaswijdte paden > 5ha)
- Zone C: Rustig gebied met recreatief medegebruik (maaswijdte paden bosgebied > 25ha, maaswijdte paden heidegebied > 50ha)
- hb Cultuurhistorie: historische buitenplaats

Rand Krachtighuizerheide in Zone A recreatiezonering. De geparkeerde auto's blokkeren de beleving van de heide.

Tijdens de atelierdag zijn diverse ideeën en wensen gedeeld. De opbrengst:

Algemeen:

Krachtighuizerheide (zone A) en landgoed Schovenhorst (zone B) verder ontwikkelen als recreatieve zones, waar je de bezoeker aan de Veluwe ontvangt en faciliteert met routes om te voet, per fiets en te paard de Veluwe te verkennen. Het Speulder en Sprielderbos (zone C), maar ook heideveld De Grote Ark, dat hieraan grenst en zich dieper op de Veluwe bevindt wordt in de systematiek van recreatiezonering een rustiger gebied met minder faciliteiten.

Parkeren:

Kiezen voor een meer centrale parkeerplaats op Landgoed Schovenhorst. Dit betekent dat de bestaande parkeerplaats moet worden verbeterd en een bredere functie kan krijgen als Toeristisch Overstappunt (TOP). Overige kleine parkeerlocaties in de omgeving zouden op termijn verwijderd kunnen worden, waardoor er meer rustige gebieden ontstaan (Zone C). Arnhemse Karweg afwaarderen voor gemotoriseerd verkeer en de P-voorzieningen die zich daaraan bevinden. Ten zuiden van de Krachtighuizerheide kan een P4 worden aangelegd. De zandwegen Oude Prinsenweg en Oude Garderenseweg afsluiten voor gemotoriseerd verkeer Paden:

Vanuit de nieuwe TOP (P3) kunnen zichtbare (zichtlijnen!) en betere wandelroutes komen naar de bostoren en de brasserie. Verder een betere aansluiting van de recreatieparken op de Krachtighuizerheide en de verbinding zoeken met Landgoed Schovenhorst en de heidegebieden ten zuidoosten van Krachtighuizerheide.

Garderenseweg:

Er gaan veel stemmen op om deze weg af te waarderen in snelheid en geluid. Voor de langere termijn is de wens uitgesproken om betere verbindingen te maken tussen de beide landgoeddelen van Schovenhorst. Met name het doortrekken van wandel- en fietsroutes over het gehele gebied om zo de poortfunctie te faciliteren en inhoud te geven heeft prioriteit.

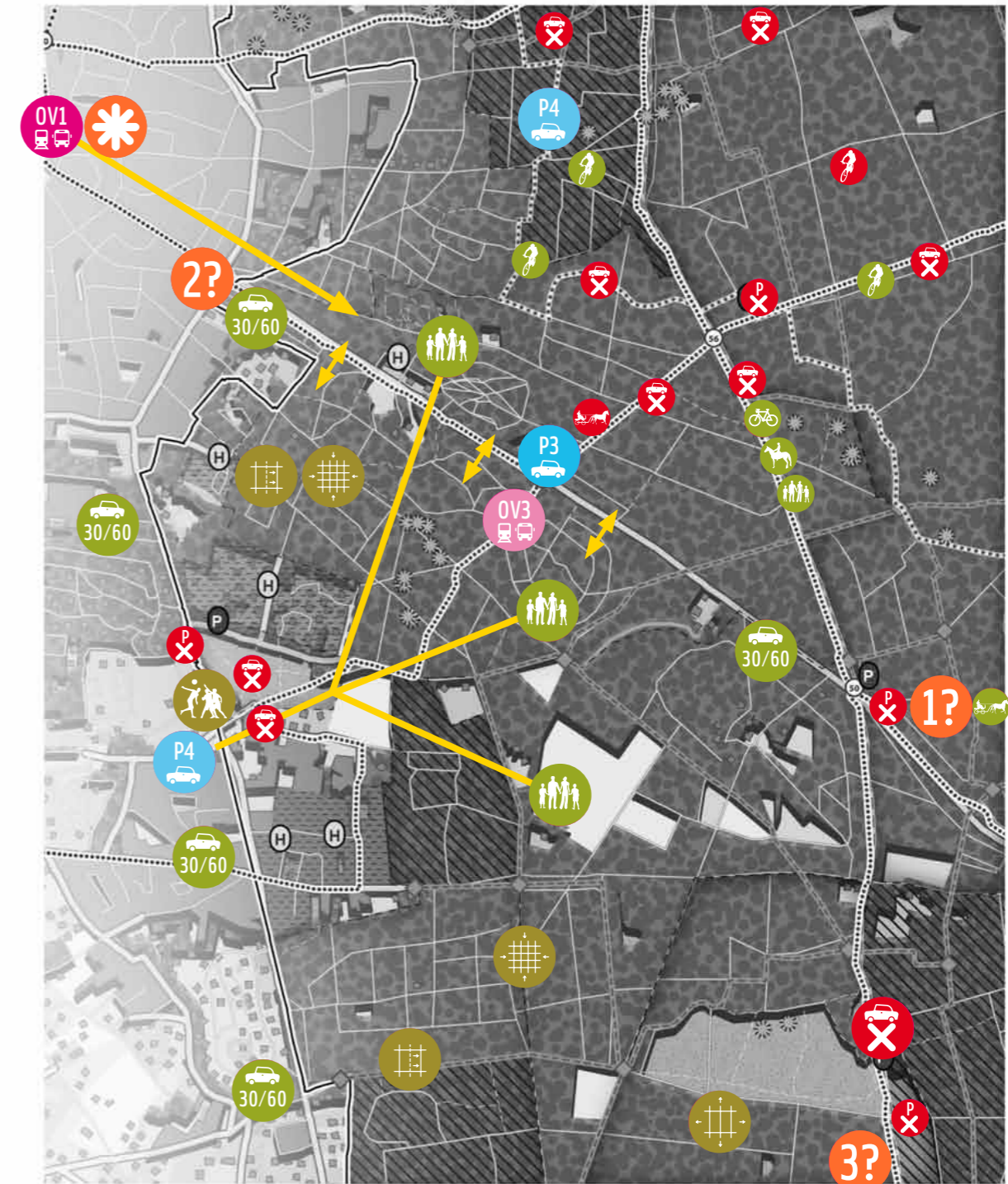
Suggesties:

Landgoedzijde bostoren meer zichtbaar maken, in promotie, maar ook vanuit aanrijroutes. Bij TOP voorzieningen toevoegen voor dagrecreatie met oplaadpunten voor auto en fiets, schoonspuitpunten voor MTB en racefiets, drinkwatervoorziening, toiletvoorziening, picknickfaciliteiten en een goede aansluiting op het routenetwerk en vanuit daar verbinding naar landgoed en bossen. Historisch Museum 'De Tien Malen' op Landgoed Schovenhorst opwaarderen tot een erfgoedmuseum waar het verhaal van de Veluwe beter wordt verteld. Hieraan ook OV halte koppelen.

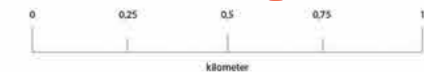
52

Parkeerplaats opwaarderen en functies toevoegen: oplaadpunt e-bike, toilet, etc.	Geen MTB's
Parkeerplaats verbetering / samenvoeging	MTB pad
Afsluiten voor auto verkeer	Wandelaars toegestaan periodiek
Parkeerlocaties verwijderen	Wandelaars
Maximum snelheid verminderen	Fietsers
Paden binnen dit gebied reduceren of verwijderen	Ruiters paden verbinding maken
Paden toevoegen	Paardenmennen: ruimte creëren
Paden verplaatsen	Paardenmennen verwijderen

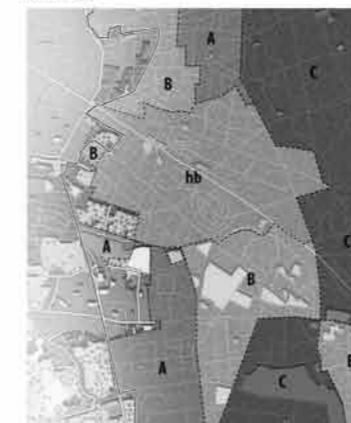
Suggestie voor parkeerplaats paardentrailers
Entree landgoed schovenhorst meer zichtbaar maken en markeren
Heidekoe toevoegen, verbinding reptielen en optie uitzichtpunt
Station Putten entree Veluwe maken
Bij station Putten landgoed Schovenhorst zichtbaar maken
OV halte toevoegen
langgoed delen beter gaan verbinden
Nieuwe routes maken, verbindingen naar landgoed

UITWERKINGSLOCATIE: Puttenerpoort

Zonering:

Landschapstypen

- Bos
- Heide
- Landbouw (weide)
- Dorpen/steden/erven

Cultuur historie

- Hanzeweg
- Grafheuvel

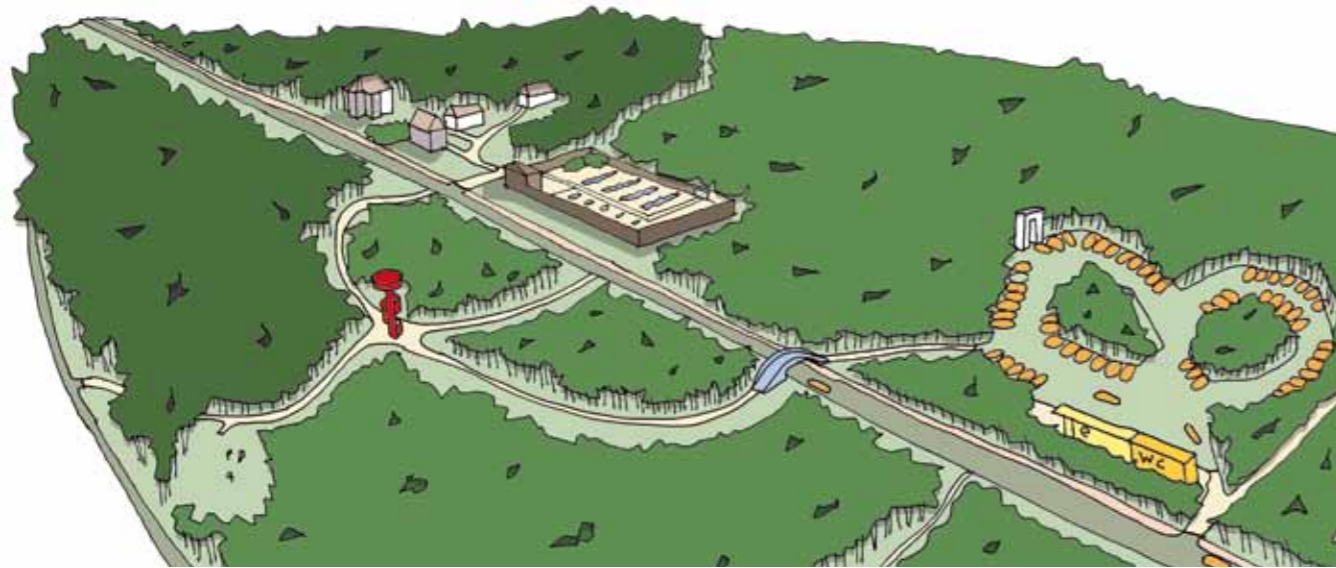
Voorzieningen

- Verblijfsrecreatie
- Horeca/hotel
- Parkeerplaats
- Hondenlosloopegebied
- Fietsknooppunten netwerk
- Streekpad
- Ruiterspaden netwerk

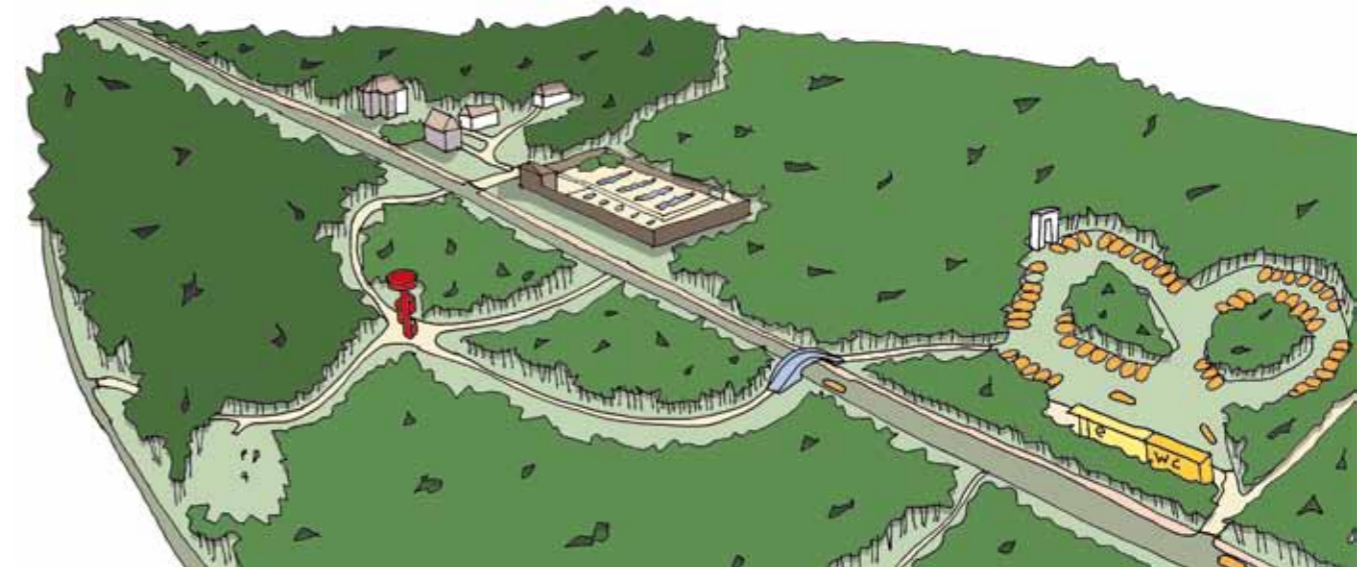
Recreatiezonering (op de zoneringkaart)

- A** Zone A: recreatiezone
- B** Zone B: Recreatief medegebruik (maaswijdte paden > 5ha)
- C** Zone C: Rustig gebied met recreatief medegebruik (maaswijdte paden bosgebied > 25ha, maaswijdte paden heidegebied > 50ha)
- hb** Cultuurhistorie: historische buitenplaats

53

Huidige situatie Landgoed Schovenhorst en directe omgeving met de Garderenseweg als barrière.

Een van de ideeën voor een betere verbinding van Landgoed Schovenhorst en directe omgeving over de Garderenseweg tussen opgewaardeerde Parkeerplaats (TOP) met voorzieningen en bostoren.

Bostoren op Landgoed Schovenhorst, nu geïsoleerd gelegen met beperkte bezoekersaantallen

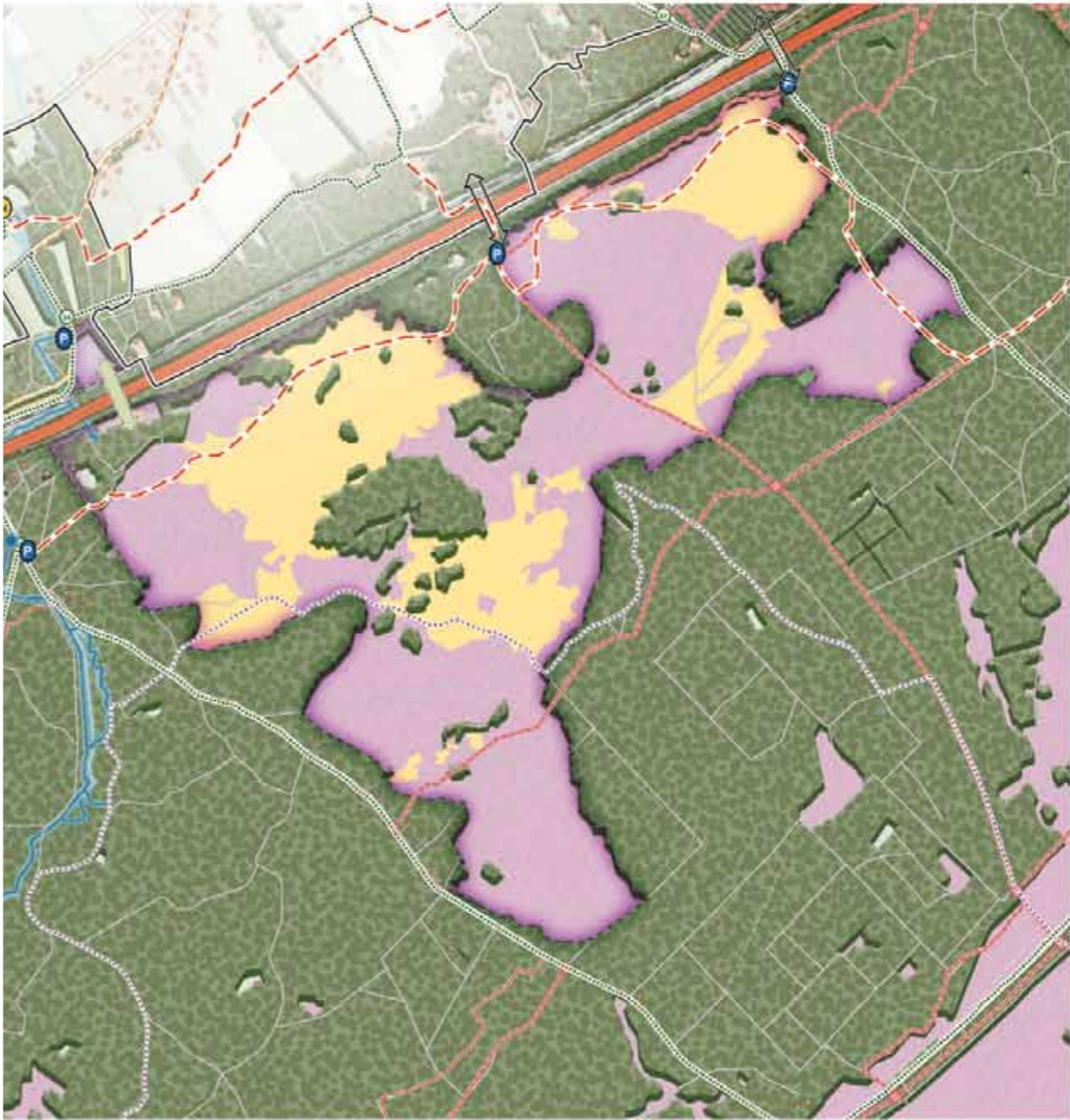
Referentie parkeerplaats Stakenberg voor ontwikkeling parkeerplaats Schovenhorst tot TOP met meer voorzieningen

UITWERKINGSLOCATIE: HULSHORSTERZAND / BEEKHUIZERZAND

- Recreatiezonering (op de zoneringskaart)**
- Zone A: recreatiezone
 - Zone B: Recreatief medegebruik (maaswijde paden >5ka)
 - Zone C: Rustig gebied met recreatief medegebruik (maaswijde paden bougebied >25ka, maaswijde paden heidegebied >50ka)
 - Zone D: Bos gebied afgesloten ten behoeve van kwetsbare flora en fauna. Heide gebied afgesloten ten behoeve van kwetsbare flora en fauna gedurende de broeitijd (maart tot september).

Landschapstypen ■ Bos ■ Heide ■ Zandverstuivingen ■ Landbouw (weide) ■ Dopen/steden/erven	Cultuur historie ■ Houtweg ■ Watermolen complex ■ Sprengkop ■ Sprengen	Voorzieningen ■ Horeca/hotel ■ Parkeringplaats ■ Hondenlooppgebied ■ Fietsaoppaartenetwerk ■ Lange Afstand Wandel route (LAW route) ■ Sterkpaden ■ Buitesporen netwerk ■ MTB (mountainbike track) routes

Uitwerkingslocatie Beekhuizer- en Hulshorsterzand

Vraagstelling

De locatie is gelegen in zone C en D en is daarmee van de drie uitwerkingslocaties de locatie met de hoogste natuurwaarden. Juist in dit gebied komen veel overgangszones voor tussen bos, heide en stuifzanden. Het is een gebied met veel randlengte. Het totale gebied zou je kunnen zien als een 'halter' met op de uiteinden - bij Harderwijk en Nunspeet - een concentratie van recreatieve voorzieningen in de ontvangstlocaties, gekoppeld aan de afslag van de snelweg en treinstation. Daarmee is een logische zonering aanwezig die op hoofdlijnen goed past in de concept-recreatiezonering. Toch is de recreatieve druk op met name de stuifzanden in het broedseizoen te hoog. Kwetsbare grondbroeders als boomleeuwerik en nachtzwaluw hebben het moeilijk. Met name het Hulshorsterzand heeft zowel vanuit het Leuvenumse Bos als verdere omgeving vele ingangen. Een werkelijk rustige hoek is er niet. Dit type landschap nodigt uit om "overall" te gaan lopen. Hoe minder begroeiing, hoe minder een pad/route herkenbaar is. Avontuurlijke ATBers/wandelaars/hardlopers volgen een route op Strava of Komoot, pad of geen pad.

Willen we de natuurdoelen halen en de natuur versterken dan zal het recreatieve gebruik van de stuifzanden sterk moeten worden teruggebracht. Dit betekent kritisch kijken naar de huidige parkeerplaatsen, gekoppeld aan de overgangen over de A28 als Brandsweg, Klarenweg en ook Hierderweg. Een nieuwe generatie uitkijkpunten kan op de overgang van zone C naar D zorgen voor een duidelijk onderscheid tussen wel en niet toegankelijk terrein.

58

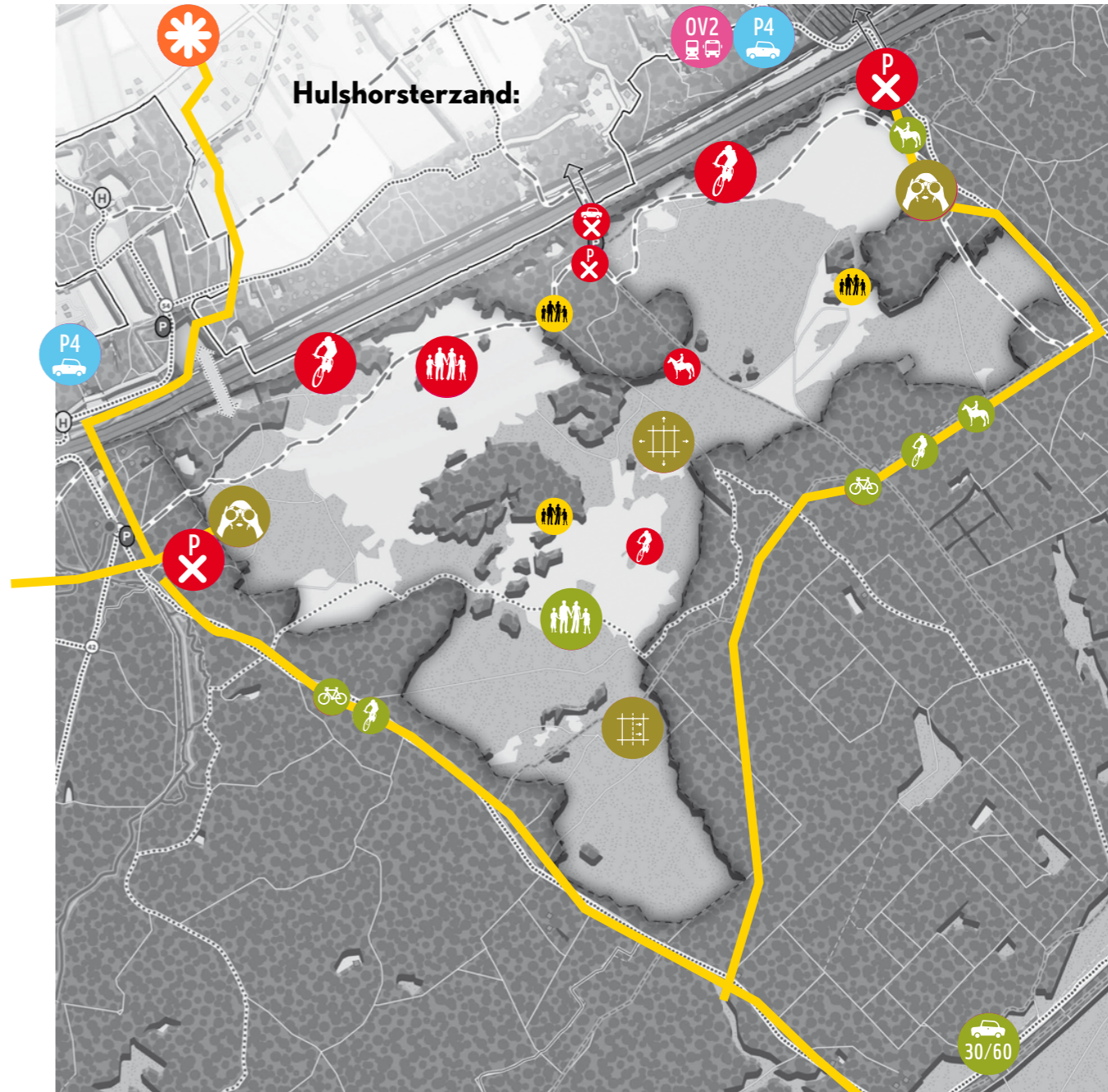

Rand Beekhuizerzand; een van de mooiste fietspaden van de Noordwest Veluwe loopt grotendeels in kwetsbaar overgangsgebied.

59

Parkeerterrein Brandsweg. Aan de rand van het Hulshorsterzand wordt geparkeerd, honden worden veelal onaangeliend uitgelaten.

Parkeerplaats opwaarderen en functies toevoegen: oplaadpunt e-bike, toilet, etc.	Geen MTB's	Geen wandelaars toegestaan
Parkeerplaats verplaatsen naar andere zijde A28	MTB pad	Ruiter pad
Afsluiten voor auto verkeer	Wandelaars toegestaan periodiek	Geen ruiters
Parkeerlocaties verwijderen	Wandelaars	Optie om toegang te verwijderen
Paden verplaatsen buiten zone grondbroeders	Fietzers	verbindingen maken naar gebied Veluwemeren
Paden binnen dit gebied reduceren of verwijderen	Fietzers toegestaan periodiek	OV halte toevoegen
Uitkijkpunt	Geen fietsers	Doorgaande paden verbinden voor meerdere gebruikers

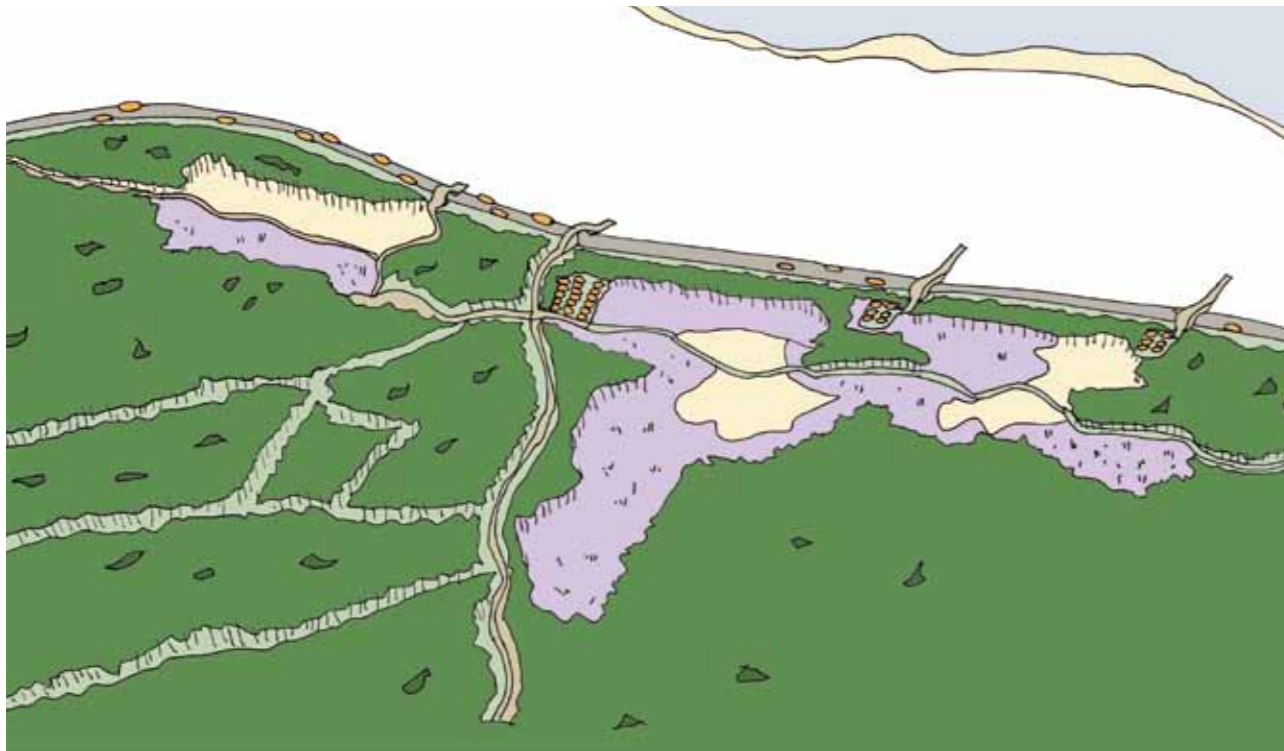
Tijdens de atelierdag zijn diverse ideeën en wensen gedeeld. De opbrengst:

Algemeen:
 Door de terreinbeheerders is de wens uitgesproken de beide stuifzandgebieden minder toegankelijk te maken voor recreatief gebruik (zone D). Dit zal consequenties hebben voor de LAW-route en MTB-gebruik. Hoe kunnen we de unieke stuifzanden toch beleefbaar houden?

Parkeren:
 Parkeren concentreren in Harderwijk en Nunspeet bij transferia. Parkeerplaats Klarenweg opheffen, P Hierderweg en P Brandsweg naar andere zijde A28 verplaatsen, verbindingen over snelweg groener inrichten (belevingswaarde).

Paden en routes en uitkijpunten:
 De routes in de stuifzandgebieden niet toegankelijk (Hulshorsterzand) of alleen toegankelijk maken buiten broedseizoen (Beekhuizerzand). Vervolgens doorgaande paden/routes creëren die om het kwetsbare gebied heen lopen. Deze kunnen worden gekoppeld aan uitkijpunten aan de randen van het gebied. Een uitkijpunt kan ook dienen als educatief informatiepunt.

Ontwikkelplek:
 Het Hendrikszand van SBB aan de oostzijde van het Hulshorsterzand kan een ontwikkelplek worden in Zone B om recreatiedruk af te vangen vanuit Nunspeet en het bezoekerscentrum (P1).

Huidige situatie Hulshorster- en Beekhuizerzand met relatief veel kleine parkeerplaatsen bij overgangen A28 en enkele doorgaande fiets- en wandelroutes in kwetsbare randen stuifzanden.

Mogelijk toekomstige situatie Hulshorster- en Beekhuizerzand met doorgaande recreatieve routes losgekoppeld van de stuifzanden en via inprickers met uitkijktorens belevingspunten gecreëerd. Parkeren volledig geconcentreerd in P1 en P2 (Nunspeet en Harderwijk) en P3 aan overzijde A28 Hierderweg met recreatieve verbinding richting Randmeren.

Huidige uitkijklocatie aan rand Hulshorsterzand bij Hierderweg kan worden opgewaardeerd met uitkijktoren en educatieve voorzieningen.

Een nieuwe generatie uitkijkpunten rondom de stuifzanden combineert een iconische uitstraling met een unieke beleving (referentie uitkijkpunt Fochteloërveen - Natuurmonumenten)

Geraadpleegde documenten en websites

- 'Natuurbeheer- en zoneringsmaatregelen voor zeven aangewezen vogelsoorten in Natura 2000 - gebied Veluwe', Henk Sierdsema et al, Sovon, 2020
 - 'Waardevol toerisme, onze leefomgeving verdient het', RLI, september 2019
 - 'Landschapsbiografie van de Veluwe', RCE, Jan Neefjes, januari 2018
 - 'Belevingsgebieden, Veluws Recreatief Netwerk', november 2018
 - 'Samenwerken aan een eindeloze Veluwe', Croonen Adviseurs, november 2000
-
- <http://www.gelderland.nl/veluwe>
 - <https://www.visitveluwe.nl/>
 - <https://www.staatsbosbeheer.nl/-/media/de-pelen/recreatiezoning-peelvenen-printversie>.

Disclaimer

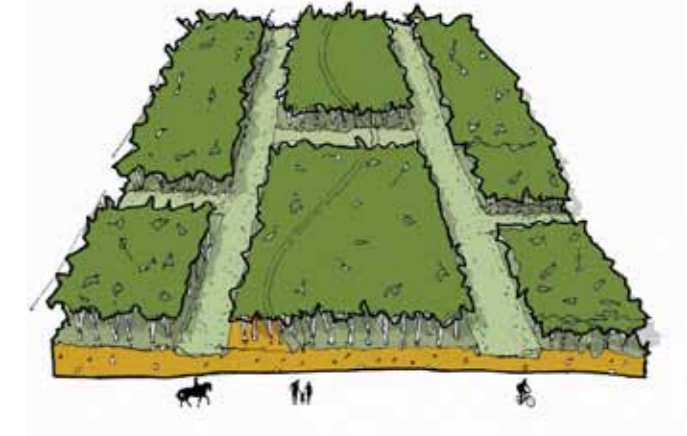
De huidige begrenzing van het deelgebied Noordwest Veluwe, zoals gebruikt in de uitwerking van de pilot op kaarten in werkateliers en werkboek correspondeert niet één op één met de officiële Natura 2000 - begrenzingen. De opdrachtgever, de provincie Gelderland, is daarvan op de hoogte.

Bijlagen:

Indeling werkatelierdag:

- 9.30 uur Inloop met koffie/thee
- 9.45 uur Welkom door Debby Meijer, provincie Gelderland (projectleider recreatiezonering pilot Nw Veluwe)
- 9.50 uur Inleidende lezing door Peter de Ruyter (landschapsarchitect) over aanleiding en doel pilot + uitwerkingslocatie + indeling teams
- 10.45 uur Naar buiten om samen de opgave te bekijken
- 12.00 uur Lunch
- 13.00 uur Aan de slag! In drie teams wordt afzonderlijk gewerkt aan de recreatiezonering Beekhuizerzand - Hulshorsterzand middels stickers en een kaart aan de muur
- 15.30 uur Plenaire terugkoppeling, wat hebben we opgehaald per groepje? Waar zit overlap in bouwstenen, waar zitten conflictpunten? Discussie
- 16.30 uur Samenvatting discussie door Peter de Ruyter en doorkijk naar vervolg

Principe maaswijdtebenadering:

Verskil in maaswijdte kan leiden tot meer rust voor de natuur en/of het opdelen in typen gebruikers

Colofon

Bureau Peter de Ruyter Landschapsarchitectuur

Gebouw De Greiner

Voorhelmstraat 23-103
2012 ZM Haarlem
m. +31 (0)6 202 08 444

Postadres:

Zonnelaan 45
2012 TB Haarlem

info@peterderuyterlandschap.nl

www.peterderuyterlandschap.nl

In samenwerking met

Arjan Karssen BNO (www.arjankarssen.nl)

Daniëlle Hollants, visualisaties

(Atelier des Hollants, www.atelierdeshollants.nl)

Fotografie: Hans Peter Föllmi, tenzij anders gemeld

Opdrachtgever

Provincie Gelderland

Projectgroep

- Debby Meijer, provincie Gelderland, projectleider
- Evert Leusink, Veluwe Team
- Lennard Jasper, Staatsbosbeheer
- Machiel Bosch, Natuurmonumenten
- Sandra Neven, gemeente Putten
- Robert van Vliet, gemeente Ermelo
- Han van den Heuvel, Routebureau Veluwe
- Lout van der Hoeven, Veluwe Team
- Martin Bons, provincie Gelderland
- Peter de Ruyter, landschapsarchitect

